

**UNIVERSITAT
JAUME•I**

TREBALL FINAL DE GRAU EN MESTRE/A D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

***LA DOBLE JORNADA LABORAL I LA LIJ: “EL
LIBRO DE LOS CERDOS” D’ANTHONY BROWNE***

Nom de l'alumna: Fabra Balaguer, Patricia

Nom del tutor/-a del TFG: Aguilar Ródenas, Consol

Àrea de coneixement: Didàctica de la Llengua i Literatura

Curs acadèmic: 2016/2017

AGRAÏMENTS:

Vull donar les gràcies a la meua família perquè sense el seu esforç i suport, jo no estaria avui ací. Mai podré agrair suficientment a ma mare i a mon pare el regal que m'han fet d'arribar fins a ací. L'orgull que sent per ser la seua filla no pot mesurar-se amb paraules.

També vull donar les gràcies a Consol, perquè sense la seua ajuda tampoc haguera arribat fins a ací. Gràcies per la teua preocupació, la teua paciència, el teu suport i per traure temps per a nosaltres d'on no hi havia. Gràcies per la teua implicació, dedicació i pel fet d'ensenyar-nos tant.

Finalment, done les gràcies a Carmen Ramírez, la meua tutora de pràctiques a l'escola del CEIP El Pinar, i al seu fantàstic alumnat. Sense la seua ajuda i col·laboració aquesta fantàstica experiència no haguera estat possible.

Gràcies a tothom.

A ma mare,

grandíssima dona que sempre ha estat al peu del canó.

Mare, la batalla continua...

ÍNDIX:

1. Justificació personal de l'elecció del tema del Treball de Fi de Grau (TFG)	4
1.1. Relat de vida	4
2. Objectius	5
2.1. Temàtica	5
2.2. Literatura Infantil i Juvenil (LIJ) i àlbum	6
2.3. Aplicació de la normativa obligatòria en igualtat de gènere	6
2.4. Relació entre les vessants teòrica, pràctica i professionalitzadora	6
3. Necessitat de la formació en LIJ en la formació inicial de mestres: criteris per seleccionar LIJ de qualitat literària i estètica	7
3.1. La LIJ i l'educació crítica	7
3.2. Els estereotips de gènere	8
4. L'àlbum en la LIJ	10
4.1. De la teoria a la pràctica: l'àlbum a l'escola	12
5. Per què El libro de los cerdos per a treballar aquest curs?	13
5.1. Dades de l'àlbum	13
5.2. Per què aquest àlbum?	14
6. Anàlisi de les il·lustracions de l'àlbum	15
7. Pràctica professionalitzadora a l'escola	15
7.1. La narració de contes	16
7.2. El debat dialògic-crític	18
7.3. Conclusions de la posada en pràctica	19
8. Transformació des del TFG com a mestra	22
9. Bibliografia i fonts consultades	24
10. Annexos	28
10.1. Anàlisi de l'àlbum El libro de los cerdos	28
10.2. Transcripció de la sessió a l'escola	53

1. Justificació personal de l'elecció del tema del Treball de fi de Grau (TFG).

1.1. Relat de vida.

Per començar, vaig a fer un relat de vida per fer un repàs dels motius principals que m'han abocat a triar una temàtica com aquesta: treballar la igualtat de gènere a partir de l'àlbum il·lustrat.

Cal començar per fer referència als meus orígens, els quals provenen d'una família tradicional, treballadora i humil. La paraula tradicional, dins del meu context personal, fa referència a una educació tradicional on els estereotips i les desigualtats de gènere han anat transmetent-se i heretant-se una generació rere altra. Però, aquestes paraules no van dirigides a ferir les meues arrels, més bé el contrari. Done les gràcies per tenir una família que m'ha obert les portes a aconseguir una cultura crítica, a la qual ells no van tenir la sort de gaudir, amb l'oportunitat que em van brindar al permetre'm estudiar una carrera com és la de Pedagogia. I gràcies a aquest excepcional esdeveniment, vaig rebre una formació crítica pel que fa al tema de la igualtat de gènere, on vaig descobrir tot allò que es trobava rere el sexisme i que mai havia gosat plantejar-me a pensar detingudament.

Llavors, com més coneixements adquiria sobre aquesta temàtica amb el pas del temps, més m'interessava per ella i per descobrir noves eines per tal de contrarestar-ho. En acabar la llicenciatura, vaig decidir començar el magisteri perquè havia descobert que m'agradava ensenyar i a més, veia l'educació com un dels pilars fonamentals a través del qual canviar l'antiga mentalitat tradicional que tan arrelada es troba encara al nostre present. Aleshores, un dels motius principals pels quals he triat aquesta temàtica és aconseguir formar persones més justes, més crítiques i més humanes.

Quant a l'àlbum il·lustrat, cal fer referència a la infància, concretament als meus inicis i primers contactes amb la lectura. Doncs el meu bagatge literari es trobava replet de contes tradicionals llegits en llengua castellana com per exemple *La Caputxeta Roja*, *Hansel i Gretel*... I, per descomptat, tots els contes de Disney. Llavors, tot açò va moblar la meua cultura intertextual i va contribuir a construir la meua identitat en la infància i gran part de l'adolescència. En arribar a la universitat, vaig descobrir tot allò que amagava la cultura Disney, els estereotips i valors tradicionals que transmetien els seus contes. Per aquest motiu crec que són contes que no s'han d'evitar, més bé al contrari, s'han de treballar de manera crítica a partir de qüestions i lectures crítiques on la reflexió ajude a desenvolupar valors ètics, morals i democràtics. I l'àlbum és un recurs educatiu fascinant amb el qual podem treballar no només qüestions d'aquest tipus sinó que també podem treballar el món de la imaginació, el gust per la lectura... a més d'introduir els infants en el món del llenguatge narratiu de les imatges, cosa que es pot extrapolar més tard a l'anàlisi de la publicitat, pel·lícules i tot allò que envolta la cultura mediàtica.

La decisió de treballar aquest àlbum va sorgir perquè el centre on curse les pràctiques està desenvolupant un projecte de coeducació, el qual s'aplicarà el curs vinent. Però per tal de desenvolupar dit projecte, la coordinadora d'aquest va elaborar i passar un xicotet qüestionari que incloïa unes quatre o cinc qüestions referides al gènere per tal de recollir informació inicial, la qual li serviria per detectar possibles temes a treballar i dissenyar una resposta educativa adequada.

Aleshores, una vegada passat el qüestionari a tots els cursos i grups de l'escola, vaig observar que, dissortadament, els resultats sorgits en el grup que se m'havia assignat per a realitzar les pràctiques (2n de primària) reflectia no només l'existència d'un estereotip sinó també la naturalització d'aquest. Aquest estereotip gira al voltant dels quefers domèstics, on predomina la creença de què aquests són exclusivament cosa de la mare. Açò va despertar en mi la important necessitat de treballar a fons aquest aspecte de desigualtat per tal de transformar una realitat tan alarmant com la que teníem davant dels nostres ulls.

Així doncs, la finalitat central d'aquest Treball de Final de Grau serà fomentar la reflexió entre l'alumnat de segon curs de primària (del CEIP El Pinar del Graó de Castelló) com també estimular-lo a treballar la raó crítica pròpia, a partir de la Literatura Infantil i Juvenil i a través d'un recurs com l'àlbum, per tal de transformar de manera conjunta aquesta realitat i desenvolupar uns valors que es troben en consonància amb la societat democràtica i igualitària que de veritat volem.

2. Objectius.

2.1. Temàtica.

Els objectius que es pretenen treballar a partir del llibre *El libro de los cerdos* d'Anthony Browne són diversos. En primer lloc, s'ha d'emfatitzar que la temàtica principal al voltant de la qual gira aquest llibre és la compatibilitat de la vida laboral i familiar de les dones, cosa que en la realitat es tradueix com una doble jornada laboral (la laboral i, a més, la familiar). La visió estereotipada d'aquesta concepció que es té de la doble jornada laboral de les dones s'instaura dins d'unes relacions de desigualtat referides a les tasques domèstiques. Aquesta visió de la reclusió i reducció de les dones a l'esfera privada-familiar es perpetua i es continua reproduint i transmetent, adaptant-se així a la realitat social en què es troba la dona en l'actualitat (inserció en la vida laboral). Per tant, un dels objectius serà convidar a la reflexió i treballar la presa de consciència d'aquestes relacions desiguals, referides concretament al gènere, que es produeixen dins de l'àmbit familiar i domèstic per tal de transformar eixa realitat i crear, de manera conjunta, estratègies que afavorisquen unes relacions familiars més sanes i igualitàries. És a dir, treballar la coresponsabilitat en les tasques domèstiques i visibilitzar la doble jornada laboral de les dones, per vindicar la compatibilitat de la vida laboral i familiar de la mare, i a més, del pare.

2.2. Literatura Infantil i Juvenil (LIJ) i àlbum.

L'objectiu últim no és només treballar la part referida a la reflexió crítica i transformació de la realitat social actual, sinó que, de manera conjunta i amb un grau d'igual importància, es treballarà la Literatura Infantil i Juvenil (LIJ) i tot allò que l'acompanya a partir d'un recurs concret com és l'àlbum i la interacció text-imatge, la qual és imprescindible per extraure tota la informació i construir així el sentit del text. Llavors, *El libro de los cerdos* d'Anthony Browne és un àlbum de qualitat literària i estètica on es relaciona el text amb el context de l'obra i, al mateix temps, reflecteix una realitat social que es troba vigent. I tot açò es relaciona directament amb el context propi de l'alumnat pel que fa als quefers de la llar donant l'oportunitat de qüestionar-lo (Aguilar, 2017). Per tant, a partir de l'àlbum no només treballem la interacció que es dona entre text-imatge, també treballem la competència lectora i literària com el desenvolupament del gust per la lectura per part dels discent.

2.3. Aplicació de la normativa obligatòria en Igualtat de Gènere.

Altre objectiu que tracta d'aconseguir-se des d'aquest TFG és l'acompliment d'un ensenyament coeducatiu basat en la normativa obligatòria i vigent referida a la Igualtat de Gènere. Aquesta normativa fa referència a les següents Lleis:

- La Llei Orgànica 3/2007, del 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes. Articles 24 i 25.
- La Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere. Article 7, Títol I.
- La Llei 9/2003, de 2 d'abril, de la Generalitat per a la igualtat entre dones i homes. Articles 5 i 8 del Capítol I, Títol II.

2.4. Relació entre les vessants teòrica, pràctica i professionalitzadora.

Tanmateix, des d'aquest TFG es tractarà de desenvolupar la relació entre la vessant teòrica i la vessant pràctica. Així doncs, es posaran en pràctica els coneixements teòrics i estratègies d'ensenyament adquirides durant el procés de formació en l'assignatura de Didàctica de la Llengua i Literatura Catalana (DLL) per tal d'apropar-se a la vessant professionalitzadora. Així com també es desenvoluparà la reflexió sobre la pròpia pràctica educativa per tal d'anar millorant eixa vessant professionalitzadora des de la investigació en l'acció.

3. Necessitat de la formació en LIJ en la formació inicial de mestres: criteris per seleccionar LIJ de qualitat literària i estètica.

La necessitat de la formació en LIJ per part del professorat gira al voltant de tres aspectes fonamentals amb els quals es trobarà quan arribe a les escoles i que són la lectura a classe, la biblioteca d'aula i el Pla Lector del Centre (PLC). Per aquesta raó, és necessari que el cos docent de primària tinga coneixements específics i criteris adequats sobre diversos/es autors/es, editorials i llibres concrets amb qualitat literària i estètica per tal de desenvolupar la competència lecto-literària del seu alumnat. Això implica que s'ha de saber seleccionar en funció de la biblioteca d'aula i del PLC per tal d'obrir un gran ventall de possibilitats lectores a l'alumnat (narració, teatre, poesia) i no oferir només una única lectura perquè resulta exclusora.

3.1. La LIJ i l'educació crítica.

L'opció de la lectura crítica és imprescindible per tal de formar una futura ciutadania autònoma, lliure i responsable. Aleshores, la formació del professorat en la lectura crítica de textos és essencial per tal d'ensenyar i transferir aquesta capacitat a l'alumnat. Com remarca Cassany (2003):

Ante el mundo multicultural, globalizado, dinámico y conflictivo en el que vivimos, la única respuesta educativa posible es la necesidad de formar a una ciudadanía autónoma y democrática que tenga habilidades críticas de lectura, escritura y pensamiento. [...] La lectura crítica es el único procedimiento didáctico que fortalece el crecimiento de un yo autónomo, consciente y constructivo, con opiniones propias y con capacidad de compromiso con la comunidad. (pp.114-129):

El professorat, no pot deslligar-se de les conseqüències que es poden donar a partir dels sabers que transmet i de les interaccions que produïx dins dels contextos educatius, ja que aquestes accions tenen un transfons que està impregnat i subjectivitzat per la ideologia pròpia. Aguilar recupera la següent idea de Giroux (2006:9): "las responsabilidades de los educadores no pueden separarse de las consecuencias del saber que producen, las relaciones sociales que justifican y las ideologías que divulgan." Tot això, a més d'altres aspectes, va contribuint a la conformació del currículum ocult (Aguilar, 2000a). Per això, és tan important oferir lectures diverses, per tal d'evitar caure en l'adoctrinament i encobrir una "dictadura ideològica" (Aguilar, 2001). L'alumnat ha de gaudir de la llibertat necessària per tal d'escollir allò que llig i triar els seus propis valors i principis com també tenir la llibertat d'escollir si vol transformar-los o no. Però al mateix temps, el professorat ha de saber triar una LIJ que faci reflexionar a l'alumnat al voltant del transfons social que transmet allò que lligen. D'aquesta manera, la LIJ se'ns presenta com una eina més d'aprenentatge democràtic.

És per això que el professorat ha d'estar en possessió d'una capacitat crítica que li permeta fer prèviament aquesta anàlisi profunda per tal d'ajudar a l'alumnat a fer una reflexió adequada. Açò és necessari perquè la LIJ no és un recurs didàctic innocent, sinó que moltes vegades és portadora i, a la vegada, transmissora d'una gran quantitat d'estereotips socials que es troben ben arrelats en la nostra cultura i societat. Antón Vázquez (2017:8), seguint Moreno, remarca: "No se debe olvidar nunca que la literatura no es neutral, (...) que está escrita por una persona que refleja su ideología y sus tópicos en las obras de arte".

Tampoc no hem d'oblidar que, de la mateixa manera que la LIJ no és innocent, tampoc ho són els contes clàssics i tota la cultura que es conforma al voltant de Disney. Encara que Disney no pot ni ha de considerar-se literatura, la realitat ens mostra que la seua existència com presència en els inicis a la lectura de l'alumnat és evident. Existixen diverses investigacions recents, realitzades des de l'àmbit de la LIJ (Aguilar, 2015a) que mostren dades molt significatives i que confirmen que la major part de l'estudiantat de magisteri (quasi el 90%) hem begut de la cultura Disney durant la nostra infància (Aguilar, 2015b).

Per tant, els contes com pel·lícules Disney ocupen actualment un espai clau en la conformació de les identitats en la infància. I això pot resultar perillós si no fem un qüestionament adequat de la ideologia i les maneres d'actuar i comportar-se que transmeten. El rerefons que comporta la major part dels clàssics i la cultura Disney voguen en favor d'un interès basat en la perpetuació d'un *statu quo* dominant que no només invisibilitza a les dones i les tracta de manera desigual sinó que naturalitza i justifica aquestes desigualtats així com també ho fa en altres no referides al gènere (Aguilar 2000b).

És ací on trobem un altre aspecte fonamental que justifica la necessitat i la importància de la formació inicial del professorat en la lectura crítica referida no només a les qüestions de gènere, sinó també a altres qüestions referides a les desigualtats socials que es poden produir. El gènere és una qüestió més que apareix lligada a la LIJ. Els estereotips de gènere, de la mateixa manera que altres estereotips socials, estan immersos en la LIJ, i, al mateix temps, la LIJ no pot deslligar-se de la seua influència en el procés de construcció de la identitat.

3.2. Els estereotips de gènere.

És evident que l'existència de les desigualtats socials persisteixen en la nostra societat actual. Però la persistència d'aquestes diferències es perpetua a través de la transmissió generacional (oral i escrita) i de l'adquisició d'uns estereotips, els quals comencen a nodrir-se des que naixem fins que morim i que van construint com remodelant la nostra identitat. Aguilar (2008) recupera la següent idea de Pilar Colás:

La identidad remite a un sistema de valores, creencias, actitudes y comportamientos que le son comunicados a cada miembro del grupo por su pertenencia a él. Ello lleva e implica un modo de sentir, comprender y actuar en el mundo, así como la asunción de determinados valores, costumbres e ideas. En la identidad comunitaria tiene un gran peso la memoria colectiva transmitida a través de la familia, la escuela y los medios de comunicación (...). La Identidad Cultural es el sentido de pertenencia a una determinada cultura o etnia. (p. 4):

És a dir, des que naixem ens trobem immersos en un continu procés de socialització cultural ple d'estereotips, el qual va evolucionant segons els diferents agents i contextos de socialització on es donen les interaccions humanes i amb les quals entrem en contacte. Mielles i Gracia (2010), seguint Abad, destaquen que:

(...) la socialización es un proceso de interacción social a través del cual la persona aprende e interioriza los elementos socioculturales de su medio ambiente, y los integra en la estructura de su personalidad, bajo la influencia de experiencias y de agentes sociales significativos del entorno social en cuyo seno debe vivir. Igualmente, la socialización es concebida como el proceso que permite el desarrollo de la identidad personal, así como la transmisión y aprendizaje de una cultura. (p. 810):

Però per tal de tindre una comprensió més àmplia, cal explicitar el significat del concepte d'estereotip i en què consistix i, més concretament, l'estereotip de gènere. Podem dir que la creació d'un estereotip és l'acció d'un grup social (que passa a ser utilitzada i generalitzada per la resta de la societat) d'atribuir unes característiques determinades, les quals solen estar basades en idees o creences distorsionades que són molt difícils de transformar, a un col·lectiu concret per tal de descriure'l, definir-lo o, fins i tot, distingir-lo d'altres grups socials existents dins d'una societat determinada (Antón Vázquez, 2017). Al meu parer, la creació com l'assimilació d'un estereotip constituïx l'estigmatització i discriminació d'un col·lectiu específic. És a dir, equival a assignar-li una etiqueta, una empremta social que el definirà durant la resta de la seua vida i que, a més, seguirà definint-lo per sempre de manera transgeneracional.

Les interaccions que es produïxen dins del context de l'escola, les relacions de l'alumnat amb el professorat com també amb el grup d'iguals i les relacions que estableix amb la LIJ apareixen com alguns dels principals eixos socialitzadors i transmissors de cultura. Una cultura que, com ja hem dit, es troba plena d'estereotips. Antón Vázquez (2017) recupera la següent cita de Colomer:

La literatura infantil y juvenil ha ejercido siempre una función socializadora de las nuevas generaciones. Fue precisamente el propósito de educar socialmente lo que marcó el nacimiento de los libros dirigidos a la infancia. Los libros infantiles (...) amplían el diálogo entre los niños y la colectividad haciéndoles saber cómo es o cómo se querría que fuera el mundo real. Por ello se habla de la literatura infantil y juvenil como de una agencia educativa. (p. 6):

El professorat ha de formar-se en LIJ i en qüestions relatives al gènere i, a la seua vegada, sensibilitzar i formar el seu estudiantat. Això, a més, comporta la necessitat d'una formació crítica i

literària prèvia que li aporte uns criteris ben definits per tal d'orientar-se i que li servisquen d'ajuda a l'hora de seleccionar una LIJ de qualitat literària i estètica. Tanmateix, no hem d'oblidar que la literatura s'ha de veure com un plaer estètic, com un art que s'ha de treballar i potenciar.

La literatura és una forma més de cultura. És un recurs a través del qual (a partir de la lectura) tenim accés a la recepció de cultura (coneixement) i que, al mateix temps, ens brinda l'oportunitat de crear activament cultura nova junt amb el desenvolupament d'altres competències com l'oral o l'escrita. La literatura no només contribuïx a la millora de la competència comunicativa i al desenvolupament d'una infinitat de continguts rellevants a treballar dins l'aula, sinó que, a més, contribuïx al desenvolupament d'una raó crítica lligada a un paper actiu de l'alumnat per tal de posicionar-se i triar allò que volen que forme part de les seues vides com de reconèixer allò que no volen per transformar-ho. I és per això que la LIJ ha d'aparèixer en les aules com un eix vertebrador, generador i transformador de la cultura. Consegüentment, la LIJ que el professorat trie ha de ser una literatura propera a les realitats, inquietuds i interessos de l'estudiantat. Ha de contemplar la problemàtica de la realitat social actual, en la qual poden o no sentir-se reconeguts però que segurament no mai els deixi indiferents i els convida a la reflexió. Així doncs, tal com Tejerina (1997) ens recorda:

No sólo libros divertidos, también libros con mensaje (no con moraleja), aquellos que engrandecen el alma y llaman a la emoción y el compromiso con la problemática del mundo. Conocer a los chavales, escucharlos, tratarlos, quererlos. Llevar calidad a las aulas desde el propio placer personal. Seleccionar cuidadosamente buenas obras, tan difíciles de encontrar como los buenos amigos, estar al día en lo mejor de la producción y conocer lo que ha tenido éxito entre los chicos. Ellos deben tener garantizada la oportunidad de ojear, hojear, manosear y realizar una elección plenamente libre, incluida la de no leer. (p. 18):

4. L'àlbum en la LIJ.

Per tal d'aclarir i evitar la barreja de conceptes, cal definir què és un àlbum així com també delimitar el paper que aquest té dins de la LIJ. Llavors, Bassedas Gascó (2015), seguint Rosero, advertix que:

el álbum ilustrado es un tipo de libro donde la imagen y el texto adquieren un nivel de significación que se activa con la relación de ambos lenguajes. Generalmente es un libro en tapa dura, (...) donde la ilustración ocupa el total de una hoja y los textos son simplificados a un par de frases por cada doble página. Durante años ha sido el medio por el cual se desarrolla una parte importante de la literatura infantil, y es uno de los medios por excelencia de la ilustración. (...) El libro álbum es un género más abierto que permite la exploración fuera de lo que habitualmente se conoce como libro infantil, ya que su importancia radica en el uso de textos e imágenes que se complementan de formas diferentes y que permiten distintos niveles de significación. (p.14):

Per tant, l'àlbum és un producte literari on interactua text i imatge, on tots dos són necessaris per extraure el total de la informació. Les imatges juguen un paper imprescindible per tal de comprendre allò que es llig. Cal fixar-se detingudament amb tots els detalls de l'àlbum (text com imatge) per tal de captar i comprendre el significat de l'obra en tot el seu conjunt. En un àlbum no es pot entendre l'argument sense ambdós recursos interactuant: imatge-text.

Als àlbums convergeixen molts gèneres diferents i es fan servir molts aspectes de disseny gràfic i artístic que s'han d'interpretar visualment i cognitiva. El recorregut visual de les il·lustracions que fa el/la lector/a d'un àlbum fa que la ment s'active, donant-li un significat. El llenguatge visual així com la seua interpretació són també literatura. Com fa palès Agut Contreras (2016):

L'àlbum és una obra literària, estètica i artística, adreçada, no sols a un públic infantil, sinó que també pot trobar una gran acceptació entre un públic més adult. (...) Llegir les il·lustracions comporta un coneixement més profund del que estem acostumats, ja que, erròniament, "casi instintivamente se entiende que leer es leer literatura, y, más específicamente, narrativa" (Díaz-Plaja, 2002: 220). Llegir, tant textos com imatges, significa mirar més enllà del que a simple vista es veu, reflexionar sobre el que hi apareix als llibres i extraure conclusions.(pp. 14-15):

L'àlbum desenvolupa en l'alumnat la capacitat i el gust per l'apreciació de l'estètica així com també la seua capacitat de lectura, d'interpretació i comprensió lectora a diversos nivells: textual-visual (Díaz-Platja, 2002). A més d'eixamplar el seu coneixement visual, li permet comprendre fets, sensacions o altres aspectes o conceptes que amb paraules serien difícils d'expressar o impossibles de comprendre de manera convencional (Durán Armengol, 2005).

Entre els aspectes principals que caracteritzen a les il·lustracions d'un àlbum trobem el factor espacial i el temporal. És a dir, les il·lustracions estan composades per imatges (factor espacial) i breus textos (factor temporal). Encara que en les il·lustracions les imatges són fixes, en elles s'utilitzen diferents elements com la grandària, la distància, la sobreposició, la direccionalitat, la profunditat, les tonalitats... per tal d'expressar o indicar temps. Tanmateix, les il·lustracions permeten fer inferències o hipòtesis sobre allò que pot passar immediatament després. Altre aspecte que el caracteritza és, com ja hem dit, la relació que se dona entre text-imatge. Eixa relació permet clarificar millor i de manera més completa el significat de qualsevol cosa, perquè text i imatge es complementen l'un a l'altre. I a més, suposa una fantàstica eina de comunicació on es crea una espècie de vincle entre l'emissor i el receptor, cosa que propicia una millor interpretació com comprensió lectora (Durán Armengol, 2005).

D'altra banda, altre aspecte a destacar és que l'àlbum que s'ha seleccionat, *El libro de los cerdos*, apel·la al receptor a posar en marxa la seua intertextualitat, ja que l'autor fa una analogia de la seua narració amb el conte tradicional de *Els tres porquets i el llop*. No obstant això, encara que l'alumnat puga conèixer el conte tradicional, resultarà per a ell complicat establir una relació quant al significat del missatge que es vol transmetre. És a dir, resultarà complex per a ell extraure el

significat per sí mateix. És per això, que el fet d'aprendre a llegir les il·lustracions d'un àlbum, necessita d'una persona adulta que siga capaç de dirigir-lo o almenys orientar-lo. Durán Armengol (2005) afirma que:

la ilustración, como imagen narrativa, constituye un lenguaje, (...), en la medida en que la percepción de sus elementos es capaz de estimular nuestra mente según esquemas significativos. (...), comprender la representación (...). Es el resultado de un largo proceso donde el habla y el adulto resultan esenciales. (...) Una de las funciones esenciales de las ilustraciones (...) consiste en familiarizar progresivamente al niño con la representación de la realidad porque, (...) el niño desarrolla habilidades y experiencias (...) básicas para su desarrollo y sociabilización. Y esta iniciación a la experiencia plástica pasa por el habla del adulto. El intercambio oral adulto/signo/niño es imprescindible para la lectura en general y para la lectura visual en particular. (pp. 251-252):

Per tant, el primer escaló per a l'adquisició de la lectura d'imatges serà reconèixer allò que estan veient en la il·lustració. El segon pas serà que l'alumnat s'implique emocionalment. És a dir, que s'identifique en la experiència que patix el personatge. I finalment l'alumnat haurà de ser capaç d'imaginar (Durán Armengol, 2005). Llavors, seguint Colomer, Aguilar (2002) remarca:

Uno de los elementos asociados al lenguaje literario es su capacidad de evocación y connotación a través del uso de imágenes y símbolos, su posibilidad de apartarse de la exposición lógica de los conceptos para apelar a una comunicación más global que atañe a múltiples niveles de la persona. Los sentidos, la inteligencia, la identificación afectiva, la proyección imaginativa o la conmoción emotiva son invocados por el texto literario en proporción e intensidad variable y por ello constituye un tipo especial de comunicación humana. (pp. 10-11):

Arribats a este punt, serà necessari fer la reflexió crítica, i de manera conjunta, sobre la seua projecció imaginativa particular per tal de transformar-la en coneixement compartit. I això només s'aprèn practicant-ho. Torres, seguint Aguilar (2002), senyala que: "se aprende a ser reflexivo y crítico practicando tales destrezas día a día."

4.1. De la teoria a la pràctica: l'àlbum a l'escola.

El mestre i la mestra, han de posseir unes estratègies per desenvolupar les intervencions educatives en l'aula. Eixes estratègies s'adquirixen a partir d'una base teòrica rigorosa que permet justificar allò que es duu a la pràctica dins de l'aula. Per tant, la vessant teòrica és necessària per tal d'adquirir conceptes i estratègies amb les quals dur a terme tot això a la vessant pràctica. És més, la teoria per sí sola no és suficient. És a dir, és essencial portar a la pràctica aquells coneixements teòrics que s'adquirixen per tal de comprovar la seua validesa i d'aprendre a adaptar eixes estratègies en funció del context d'aula en el qual s'hi troba. És ací, quan convergeixen teoria-pràctica, on el/la mestre/a adquirix la vessant professionalitzadora. Per

aquesta raó he dut a la pràctica a l'escola la lectura de *El libro de los cerdos*. I l'àlbum es planteja com una d'eixes estratègies, com un mitjà excel·lent a partir del qual treballar, de manera pràctica, tota la part teòrica adquirida durant el procés de formació.

5. Per què he triat *El libro de los cerdos* per a treballar aquest curs?

5.1. Dades del llibre.

TÍTOL: *El libro de los cerdos*.

AUTOR I IL·LUSTRADOR: *Anthony Browne*.

TRADUCCIÓ: *Carmen Esteva*.

EDITORIAL: *Fons de Cultura Econòmica*.

CIUTAT: *Mèxic*.

COL·LECCIÓ: *A la orilla del viento (infantiles)*.

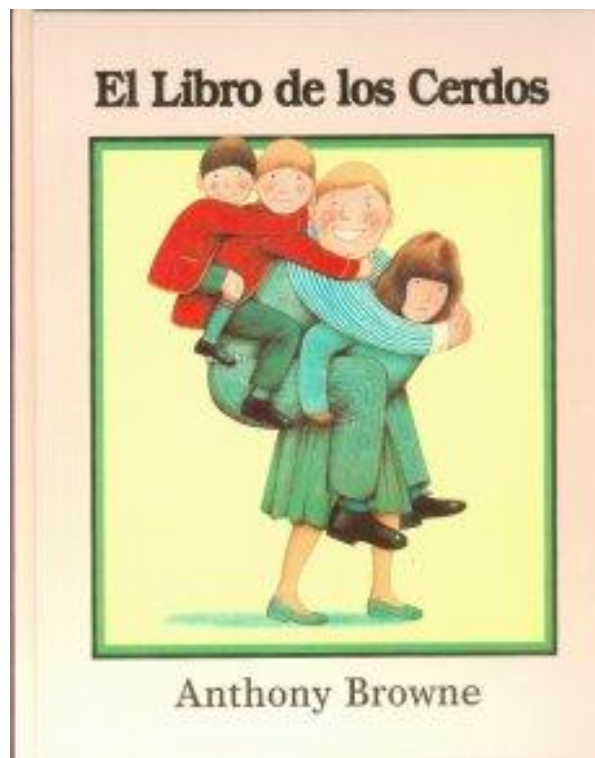
SÈRIE: *Los especiales de A la orilla del viento*.

ANY DE PUBLICACIÓ: 1991.

NOMBRE DE PÀGINES: 32 pàgines.

GÈNERE: *Narrativa. Àlbum il·lustrat*.

ISBN: 978-968-16-3651-7.

Sinopsi:

El libro de los cerdos retrata com és la vida quotidiana de la família de la Cerda. Explica la rutina de vida diària que fa cadascú dels membres de la família. El llibre il·lustra molt bé, mitjançant la combinació d'imatge-text, com el senyor de la Cerda i els seus dos fills, Joan i Simó, no col·laboren gens en les tasques domèstiques, deixant que siga la mare qui ho faça tot. Però un dia, la mare es cansa dels seus comportaments i decideix anar-se'n de casa, deixant-los una nota. Llavors, el senyor de la Cerda i els dos fills intenten apanyar-se-les tots tres sols sense tenir massa èxit. Quan la mare decidix tornar a casa, tots tres, penedits, li demanen de genolls que torne a casa i la mare, finalment, accedix. Des d'aleshores, tots participen en els quefers de la llar i la mare, finalment, es troba feliç.

Anthony Browne:

Anthony Edward Tudor Browne (Sheffield, 1946) és un autor i il·lustrador de llibres infantils amb gran reconeixement internacional. En 1967 es va graduar en l'Escola d'Arts de Leeds amb esment honorífic i va començar a especialitzar-se en disseny gràfic. L'any 2000, *l'Internacional Board on Books for Young People* li va atorgar el Premi Hans Christian Andersen per la totalitat de la seua obra, convertint-se en el primer il·lustrador britànic que rep aquest premi. De juny de 2001 a març de 2002 va treballar en la Tate Gallery (Londres), dins del projecte 'Camins Visuals', realitzant activitats de lectura i escriptura amb alumnat d'escoles de zones marginals, utilitzant els recursos del museu. Aquesta experiència li va canviar la vida i va ser l'origen del seu llibre *El joc de les formes* (2004), en el qual reflectix les reaccions humanes davant les obres d'art. Tanmateix, va ser nomenat Home Children's Laureate per al període 2009-2011, com a reconeixement a la seua labor excepcional en el camp dels llibres per a xiquets i xiquetes. Browne crea amb les seues aquarel·les una narrativa forta, que barreja el realisme amb tocs surrealistes i fantàstics i amb efectes visuals humorístics i enginyosos. El seu hàbil ús del color, patrons i fons promouen subtilment una empatia amb els seus protagonistes.

Browne ha descrit com els seus llibres comencen amb una barreja entre història i imatges. Per a ell és com una pel·lícula en la qual les pàgines del llibre són les escenes. Per açò en les seues obres, que són dinàmiques i actives, cal realitzar una doble lectura d'imatges i de text, ja que les seues il·lustracions narren parts de la història que no expliquen les paraules i que la completen donant-li tot el significat. El seu treball s'associa amb el corrent postmodernista en l'art contemporani. Les seues il·lustracions, que mai barreja amb el text, són simples i fàcils. Els personatges són realistes, els seus dibuixos combinen escenes hiperrealistes amb elements fora de lloc, que sorprenen al lector, portant allò quotidià a dimensions especials. Per exemple, en el llibre que anem a llegir *les roses del paper pintat*, els poms de les portes, els endolls..., es transformen en porcs, com també ho fan els personatges i el gos de la família. Actualment, amb quasi quaranta títols publicats, és internacionalment reconegut i considerat com un dels principals creadors de llibres-àlbum del món, havent sigut traduït a més de quinze idiomes. Les publicacions en castellà s'han realitzat a Mèxic per l'editorial Fons de Cultura Econòmica i formen part de la col·lecció *Los especiales de a la orilla del viento* (Yubero & Larrañaga, s/f).

5.2. Per què aquest llibre?

L'àlbum d'Anthony Browne plasma clarament un estereotip o realitat domèstica i laboral desigualitària i, per tant, sembla perfecte per qüestionar la visió tan arrelada que tenen els xiquets i xiquetes de la mare com a persona que, obligatòriament, ha d'encarregar-se de tot allò que té a veure amb les tasques domèstiques i, la seua relació, amb el treball extern a la llar. Aquest àlbum

és un recurs fantàstic perquè visibilitza aquest problema social concret referit als quefers domèstics. I ens aporta l'oportunitat de fer una reflexió crítica davant d'aquesta situació de clara desigualtat.

En definitiva, tot allò que es pretén treballar a partir de l'àlbum d'Anthony Browne, es troba en consonància amb la normativa en gènere assenyalada als objectius. La finalitat és treballar i fomentar actituds igualitàries i, consegüentment, de coresponsabilitat en l'àmbit domèstic i familiar, les quals milloren les relacions familiars i s'eviten comportaments estereotipats que puguin suposar una forma de violència encoberta.

Arribats a este punt, aconseguir la finalitat proposada necessitarà de la participació activa i respectuosa de l'alumnat en el diàleg amb els/les altres, així com també de les opinions, emocions i sentiments propis mitjançant la utilització d'arguments que les suporten per tal d'encetar debats que resulten enriquidors per a tot l'alumnat. Tanmateix, es necessitarà de la reflexió de l'alumnat al voltant de la realitat pròpia més immediata a partir de l'anàlisi de les situacions que es presenten a la llarga de tot l'àlbum i tot això haurà de vincular-se a les nocions de justícia i igualtat lligades al concepte de dignitat humana.

6. Anàlisi de les il·lustracions de l'àlbum.

En aquest apartat, el qual apareix desenvolupat en la primera part dels annexos, s'inclou l'anàlisi crítica relativa a l'àlbum que anem treballar. Aquesta anàlisi referida als textos com imatges que apareixen en cada una de les pàgines de l'àlbum, ha d'entendre's des d'una perspectiva subjectivista. És a dir, la interpretació que apareix és la meua visió personal i subjectiva. Amb això vull remarcar que no tota persona veurà allò que jo puga veure o extraure des de la meua reflexió crítica.

7. Pràctica professionalitzadora a l'escola.

L'aplicació dels coneixements adquirits en Didàctica de la Llengua i Literatura (DLL) ens permet realitzar la tria de LIJ de qualitat literària i estètica, la qual contribuïska al desenvolupament i millora de la competència lectora i literària de l'alumnat. Tanmateix ens ajuda a fomentar i potenciar el gust per la lectura, incitar a l'alumnat a la reflexió personal d'allò que llig així com propiciar les condicions necessàries que donen lloc a la participació activa en la construcció democràtica dels seus significats, opinions, arguments i emocions.

És més, ens permet treballar no només els mecanismes d'empatia i la pressa de consciència de l'alumnat, sinó també estimular-lo a ser capaç de fer front a les situacions, de donar solucions així com d'aplicar-les (reconèixer, pensar i actuar per transformar la realitat).

Finalment, l'últim objectiu i tal vegada el més important a acomplir per part del professorat serà consolidar la vessant teòrica-pràctica-professionalitzadora. És a dir, vincular la teoria treballada en l'assignatura de DLL amb la seua posada en pràctica, on la reflexió sobre la pròpia pràctica serà el camí per millorar les futures intervencions en l'aula. Analitzar allò que fem contínuament dins de l'aula ens permetrà reforçar allò positiu com corregir allò negatiu o millorar allò que puga quedar incomplet. És aquesta investigació en l'acció la que ens farà millorar en la nostra professió.

Aguilar (2002) recull la següent cita d'Anna Camps:

El análisis de la práctica en toda su complejidad tiene que ser el punto de partida para la elaboración de una teoría de la acción didáctica y una metodología de la investigación que no se limite a tomar como referencia una suma de disciplinas teóricas más o menos interconectadas. (p. 8):

En definitiva, des de la vessant teòrica haurem de ser capaços de seleccionar llibres de qualitat estètica i literària amb criteris de rigor científic com a futurs i futures docents des d'una anàlisi amb profunditat lligada a una lectura crítica (anàlisi femení). Des de la vessant pràctica, haurem d'aplicar aquesta anàlisi a un producte literari complex com és l'àlbum, on interactua imatge-text. I, des de la vessant professionalitzadora, haurem de dur a la pràctica en una acció educativa concreta en un aula de primària aquest aprenentatge teòric i pràctic (conceptualització i anàlisi) per a afavorir un aprenentatge professionalitzador en l'escola lligat a la realitat del centre educatiu.

7.1. La pràctica de contar històries en l'escola: la narració de contes.

Contar un conte a qualsevol grup de xiquets i xiquetes no és una tasca fàcil. Té un grau de complexitat considerable ja que s'ha de crear una situació i circumstàncies que motiven el públic a connectar amb qui narra per tal d'escoltar i endinsar-se en la història. Llavors, per poder fer més efectiva la lectura de qualsevol conte, Armengol & Ventura (2008) ens proporcionen algunes claus:

1. Para contar un cuento es preciso que guste al narrador, (...), que disfrute transmitiéndolo. (...). 2. (...), lo que es preciso es entrenarse un poco previamente. (...). 3. Los cuentos no sólo se explican con la voz: el gesto, los ojos, las manos... todo sirve para dar más expresión a lo que estamos narrando. Asimismo, la entonación de la voz es muy importante: es necesario que lo expliquemos como si lo estuviéramos viviendo, (...). (p. 21):

No obstant això, Shedlock (2001:39-53) ens adverteix que, a pesar de tot allò mencionat abans, no és suficient i que necessitem d'altres qualitats per fer una narració de qualitat. Entre aquestes qualitats, que tan necessàries són, trobem la invitació del públic a ser participants de la narració i la

senzillesa de la narració. És a dir, quan menys exagerem i menys ens esforcem, més ràpid captarem l'atenció dels nostres interlocutors. Ha de ser una lectura natural i simple, amb gestos i gesticulacions normals, que continga pauses estratègiques acuradament seleccionades i dirigides a produir com mantenir la curiositat del nostre públic.

Per tant, a partir d'aquestes nocions bàsiques (encara que no les úniques) que han estat proporcionades per les autores anteriors, es tractarà de portar a la pràctica la lectura de la narració el millor possible. Entenent per narració, tant la lectura del text com de les imatges.

Per tal de dur a la pràctica la lectura de "*El libro de los cerdos*" a l'aula, serà imprescindible que l'alumnat es senti còmode, tranquil i relaxat. Per aquesta raó, s'ha decidit fer la lectura del conte al porxo de l'escola, on tots i totes s'asseuran en semicercle per tal d'escoltar i poder veure les il·lustracions del llibre. La decisió de fer-ho al porxo ha sorgit perquè fora de l'aula, l'alumnat es sent més lliure i més relaxat. Per tant, sembla una bona estratègia per trencar la cohibició que suposa estar reclus dins d'un espai tancat com és l'aula. Recordem que una de les finalitats primordials és gaudir del plaer de la lectura i l'alumnat fora de l'aula es sent menys reprimat.

Abans d'eixir al porxo, s'avançarà una mica allò que es pretén fer. És a dir, se'ls explicarà i se'ls convidarà a participar en l'activitat preparada. Se'ls mostrarà la portada del llibre i se'ls preguntarà si han llegit mai aquest llibre, així com també se'ls preguntarà si voldrien saber allò que ens conta. Tenint en compte que ja coneguem l'alumnat des de fa cert temps (gràcies al període de pràctiques), és més que probable que els xiquets i les xiquetes accediran a participar-hi i més encara si es tracta d'una activitat a l'aire lliure.

Per tant, una vegada tots i totes assegudes, se'ls mostrarà de nou la portada del llibre i se'ls presentarà el llibre. Seria convenient preguntar abans de començar amb la lectura, de què creuen que pot anar el llibre i convidar-los/les a descobrir-ho conjuntament. Després d'un xicotet moment de relaxació i aportació de les opinions de tot l'alumnat, podrem començar amb la lectura i comprovar les seues expectatives lectores.

Immediatament després de la lectura, es durà a terme la reflexió al voltant d'allò que s'ha llegit. És a dir, se'ls preguntarà què és allò que més els ha agradat i allò que menys afavorint el diàleg i el debat crítics. A partir de l'expressió de les seues opinions i emocions personals s'establirà el debat, on hauran d'expressar allò que pensen i argumentar per què ho pensen. També seria interessant fer diverses preguntes, en cas de què s'estanque el debat per tal de reconduir-lo, on hagen de posar en marxa els mecanismes d'empatia. S'afavorirà que els xiquets i xiquetes plantegen els seus interrogants. En cas d'ésser necessari els farem preguntes com: què faries si et trobares en aquesta situació?, què sentiries i com reaccionaries tu si fores la mare?, què faríeu per solucionar el problema?

7.2. El debat dialògic-crític.

S'ha triat utilitzar la tècnica del debat perquè segons Fuentes & Santibañez (2011):

Un debate, cualquiera, (...), es un tipo de diálogo. (...). El factor reflexivo que incorpora el diálogo-debate es el que le da el nombre de crítico (...). Crítico es otro nombre (...) para denotar la acción reflexiva que un agente racional vuelva sobre sus operaciones cognitivas. (pp. 6- 11):

A més, Larraín (citada per Fuentes & Santibañez, 2011), remarca que:

La dialecticidad inherente a la interacción argumentativa promovería un tipo de aprendizaje “socio-constructivo”, es decir, que enfatiza más el procesamiento de los contenidos de manera de comprenderlos o de incorporarlos al sistema conceptual de una persona más que memorizarlos y repetirlos. (p. 12):

El debat, entès com un tipus de diàleg crític, se'ns presenta com una estratègia dialògica alliberadora perquè ens conduïx a la reflexió crítica, la qual ens fa prendre consciència de les realitats socials que ens envolten i ens espanta a transformar-les. Un gran referent en aquesta important qüestió és Freire. Seguint Granados (2010):

la conciencia crítica (...) Requiere auto-reflexión del individuo sobre el tiempo y el espacio que le toca vivir, (...) es (...), sino la capacidad de ajustarse a la realidad y transformarla. La crítica es el rasgo fundamental de la mentalidad y formas de vida democráticas, (...) y se caracteriza por formar a sus ciudadanos de forma activa, dialógica y crítica para que lleguen a ser individuos comunicativos, humildes, amorosos, autocríticos e inquietos. (...) En el diálogo, pensamiento y acción aparecen estrechamente ligados (...). Ahora bien, la conciencia requiere de dos elementos indisolublemente ligados y comprometidos entre sí: el ser humano y el lenguaje (diálogo). (...) el diálogo es el encuentro de los seres humanos con el mundo para leerlo, identificarlo y transformarlo. (...). El aprendizaje dialógico (...) es mucho más que un aprendizaje significativo. Es una acción global que permite a los sujetos descubrirse a sí mismos y tomar conciencia del mundo que les rodea. Desde este punto de vista, Freire tiene en cuenta no sólo al sujeto como constructor del conocimiento, sino que también valora la importancia del contexto social. La dialéctica aprender-enseñar introduce una perspectiva socio-crítica en el proceso del aprendizaje convirtiendo la comunicación entre los individuos en el verdadero instrumento para la apropiación de un conocimiento activo y crítico. (pp.142-144):

Per tant, la importància d'utilitzar el debat radica en la reflexió crítica que fan al voltant del tema seleccionat, a partir d'un diàleg constructiu, conjunt i compartit on totes les aportacions són valuoses i úniques. Valls, Soler & Flecha (2008) evidencien que:

La finalidad no es que una opinión se imponga o se considere como válida por encima de las otras, sino que todas las personas se sientan capaces de aprender y de aportar conocimientos, convirtiéndose en creadoras de cultura. La importancia está en los argumentos que se aportan y no en la posición de poder de quien los formula, así como en la intención de llegar a un entendimiento.

Fruto del diálogo igualitario y del debate, aumenta la motivación y curiosidad por aprender los contenidos académicos, potenciando que se investigue sobre todo aquello que se desea aprender(...) y, una vez investigado, compartirlo colectivizando el conocimiento y, por lo tanto, multiplicándolo. (p.80):

Giroux (2001:65) conclou que: “si los profesores han de educar a los estudiantes para ser ciudadanos activos y críticos, deberían convertirse ellos mismos en intelectuales transformativos.”

Duque y Prieto (2009), recuperen la següent idea de Giroux:

los maestros pueden ser educados como “intelectuales transformadores capaces de afirmar y practicar la palabra de la libertad y la democracia” (Giroux, 1988, 159-160). La aportación de Giroux es muy valiosa y el papel del maestro que propone podría complementarse con un maestro que parte del diálogo, de los conocimientos previos de sus alumnos y que es capaz de que sus alumnos adquieran un lenguaje académico para expresar aquello que ya conocen desde su experiencia cotidiana. (p. 14):

7.3. Conclusions de la posada en pràctica.

En primer lloc, cal destacar que la pràctica no es va desenrotllar exactament de la mateixa manera que s'havia establert als dos punts anteriors. És a dir, es va presentar el llibre i es va explicar el que es pretenia fer abans d'eixir al porxo i l'alumnat va respondre tal com s'esperava, de manera oberta i participativa. Es va asseure en semicercle al meu voltant i va mostrar-se molt atent i interessat.

L'única diferència que es va produir va ser durant la lectura. Vam començar per comentar la portada i algunes xiquetes van ser capaços d'anticipar una mica el contingut del llibre. En la transcripció, que apareix completa als annexos, ja s'observa com algunes xiquetes interpreten molt encertadament la imatge de la portada. S'observa ací una gran autonomia a l'hora de comprendre i interpretar les imatges. Per tant, des de l'inici de la lectura es va estimular a l'alumnat a dialogar, comentar i reflexionar allò que anaven veient al llarg de la història. D'altra banda, cal explicitar que mentre s'anava fent la lectura del conte, se'ls anava mostrant les imatges i els xiquets i xiquetes, irremeiablement, parlaven i comentaven el que veien i sentien.

Per tant, tot i que la posada en pràctica no es va desenvolupar tal com s'havia plantejat, l'experiència va ser preciosa i un autèntic èxit. El debat anava produint-se mentre es llegia i anava avançant la història. En cada pàgina, ens deteníem a llegir i escorcollar el contingut de les imatges tots junts. Com que al principi a l'alumnat li costava una mica encetar el diàleg, jo anava fent preguntes i estimulant-los a què parlaren, opinaren i expressaren allò que pensaven i els xiquets i xiquetes responien de meravella.

Quan vam arribar a les primeres imatges de l'àlbum en què apareix la mare, l'alumnat va reaccionar sol de seguida. Apareix una onomatopeia que expressa clarament dita reacció "ufff" i, a continuació, una xiqueta va comentar en veu alta que la mare tenia molta feina. Les imatges de la

mare van despertar en l'alumnat una gran força empàtica. Per tant, el mateix alumnat veia i comprenia perfectament la situació i, fins i tot, una xiqueta començava a fer-se preguntes al voltant de dita situació: *per què no fan eixa faena el pare i els xiquets?* Aquesta pregunta va ser clau en l'experiència perquè a partir d'ací van començar tots i totes a pensar i reflexionar. De sobte, una xiqueta va dir que el pare i els xiquets s'estaven aprofitant de la mare i una altra que la pressionaven. És més, un xiquet va fer un important incís que va donar-li joc al debat: *que a la mare l'estaven tractant com a una "mayordomo"*. Va ser en aquest moment quan els xiquets i les xiquetes van expressar allò que pensaven de la situació i van argumentar-ho mitjançant els seus arguments i opinions personals: *està mal, està molt mal. Perquè ho té que fer ella tot (...)*. En aquest precís instant, sorgix la paraula col·laborar: *perquè tenen que col·laborar tots i*, de manera indirecta, un xiquet fa referència a la paraula injustícia: *No és res just! No és res just que ells es queden ahí sentats i ella estiga treballant*. Altre xiquet comenta que han de fer eixe treball en equip i un altre expressa que la casa és de tots, que tots viuen allí i que han de col·laborar com a grup de casa. De sobte, una xiqueta comenta que han de tractar a la mare com una persona perquè ella no és un animal.

D'altra banda, quan vam arribar a la imatge on el pare apareix assegut a la butaca, l'alumnat no es va adonar de l'ombra amb forma de porc. Llavors es va fer un xicotet incís i se'ls va ajudar una mica a descobrir-la. En aquest moment, tots comenten que el pare s'està convertint en un porc, però un xiquet fa una afirmació molt inquisidora: *No, no se está convirtiendo en un cerdo, es que es un cerdo*. Com es pot observar, l'alumnat veu clarament una situació d'injustícia i són perfectament conscients del mal comportament que tenen els membres de la família de la Cerda. També se'ls va ajudar a prestar atenció als colors de les imatges. De seguida van notar la diferència dels colors i van associar-ho a la tristesa i, consegüentment, als sentiments de la mare. Un xiquet va dir clarament que la mare estava com abandona (veure la continuació als annexos).

Les seues aportacions i raonaments ens van sorprendre molt gratament a la meua tutora i a mi. Pel que sembla, l'alumnat és conscient d'aquesta situació d'injustícia social i pensen que la solució és fer el treball en equip i col·laborar, perquè la feina de casa és cosa de tots.

No obstant això, immediatament després de la lectura, es va fer una xicoteta xarrada on els xiquets i xiquetes comentaven aquelles coses que fan en casa, és a dir, explicaven una mica en quines tasques ajudaven en casa. Tot l'alumnat va participar i explicar allò que feien en casa. Les respostes van ser diverses, des de fer el llit, preparar-se les motxilles, dutxar-se sols, fins a posar la taula, recollir-la, ajudar a doblar la roba, preparar les postres o cuinar. Tanmateix, se'ls va preguntar una mica per la resta de la família (pares, germans o germanes), és a dir, van comentar una mica si la resta de la família col·laborava en les tasques de casa. La major part de l'alumnat va afirmar que sí feien coses a casa. Cal destacar, sobretot, aquells pares/mares que estan

separats i viuen sols/soles amb els fills o les filles, els quals s'ho fan tot ells/elles i on els xiquets i les xiquetes col·laboren.

Així doncs, en lloc de preguntar allò que més o menys els havia agradat del llibre, vam fer una anàlisi reflexiva abans, durant i després de la lectura, al voltant de la problemàtica que el llibre ens contava. L'alumnat va comentar algunes imatges sol i de manera autònoma i en altres va haver de ser ajudat. Va aprendre conscientment a comentar la part artística i visual de l'àlbum i va activar els seus mecanismes d'intertextualitat, ja que tots i totes van adonar-se de l'analogia establerta entre la història d'aquest llibre i la dels tres porquets i el llop. És més, va activar els seus mecanismes per fer inferències, ja que mentre anàvem avançant en la història es podia preveure i imaginar el que anava passant, o almenys fer-se una idea d'allò que vindria després. Tanmateix, va activar els processos de reflexió, raonament i producció d'arguments que donaven suport a la seua opinió personal. Va tractar de respectar-se, escoltar-se i completar les aportacions dels companys i companyes, aprenent a dialogar des del respecte. Va gaudir a l'aire lliure del plaer d'una magnífica lectura i obra literària on els significats van ser construïts per ells i elles mateixa i de manera cooperativa i conjunta. En resum, l'alumnat va construir el seu propi coneixement de manera conjunta, democràtica i dialogada.

Finalment, per concloure, m'agradaria fer referència a l'aprenentatge del qual he gaudit. Aquests xiquets i xiquetes m'han donat una autèntica lliçó i m'han espentat a refermar la meua creença en què un futur diferent és possible i viable. No deixo de pensar en la incommensurable emoció que van despertar en mi en veure la seua implicació i compromís. És més, vaig haver de reprimir molt l'emoció que vaig sentir només d'escoltar-los/les parlar i raonar. Va ser una experiència preciosa i molt emotiva per a mi, la qual guardaré per sempre.

8. Transformació des del TFG com a mestra.

En última instància i per concloure amb aquest TFG, és necessari fer referència directa a tot allò que ens ha proporcionat aquest treball. En ell, hem invertit una gran part de nosaltres, de la nostra essència, una gran il·lusió i dedicació (amb totes les hores de treball que això comporta) per fer-lo el millor possible, perquè totes ens sentim compromeses amb el nostre treball i volem fer-lo bé en un futur pròxim. Ens sentim responsables de contribuir a la conformació d'una realitat social millor, perquè estem realment convençudes de què eixa realitat social que totes busquem és possible. L'esperança i l'expectativa de què no només podem, sinó que també volem millorar el futur social més immediat ens plena de valor, força i de més il·lusió per treballar i aconseguir-ho.

L'experiència que he viscut durant la realització d'aquest treball només es pot resumir en una paraula: gratitud. Totes i cada una de les companyes amb qui he treballat m'han aportat un trosset de cadascuna d'elles. Sincerament, encara que cadascuna té la seua temàtica i treball propi, hem

compartit informació i punts de vista que ens han enriquit mútuament. Els seminaris conjunts, que han sigut molts (unes 20 hores aproximadament, a més de les hores virtuals), m'han aportat molta ajuda per dur endavant el present treball, ja que la major part de les vegades els dubtes que teníem cada una eren de tall semblant i, per tant, eren compartits.

Aquest treball no només m'ha enriquit personalment, sinó també a nivell professional. És a dir, el fet de poder dur a la pràctica tots els coneixements adquirits en LIJ, m'ha permès comprovar que la bona LIJ, ben seleccionada i analitzada prèviament de manera crítica, és un recurs magnífic que no mai podem desestimar, ja que es presenta com un recurs polivalent amb el qual podem treballar molts aspectes curriculars que provenen de diverses disciplines. I és ací on radica la seua rellevància tan especial. També es presenta com un element que ens ajuda a acostar-nos a les problemàtiques socials que ens envolten i ens donen la llibertat de pensar al voltant d'eixes situacions. Perquè, tal com jo ho veig, encara que no poguérem expressar allò que pensem, amb la literatura la nostra ment és lliure i no mai ningú podrà arrabassar-nos això.

Tanmateix, la posada en pràctica d'aquest treball m'ha fet adonar-me de com d'important és reflexionar sobre la pròpia pràctica per millorar allò que fem amb l'alumnat. Un procés continu de reflexió i autocrítica de la pròpia pràctica és indispensable per a la continua millora de la nostra professió.

A més, he de fer explícit, que el missatge que transmet aquest àlbum m'ha arribat molt endins. Anthony Browne, mitjançant el seu treball, ha aconseguit captivar la meua ment i refermar més encara la meua posició d'inconformisme front aquestes situacions de desigualtat. És a dir, tinc la sensació d'haver establert una relació molt personal amb aquest àlbum.

D'altra banda, hem hagut d'aprendre a citar correctament, a documentar-nos molt a partir de lectures acadèmiques i científiques de rigor per tal de fonamentar els nostres treballs. Un treball que no haguera estat possible sense l'ajuda de Consol.

Després de tot, allò que queda és una experiència grata on hem compartit molts moments, moments que ens han enriquit de manera especial. Cadascuna des de la seua visió i aprenent unes d'altres. Un treball realment significatiu que ha partit des dels inicis de la nostra història, la qual ha estat compartida i valorada per la resta.

9. Referències bibliogràfiques.

- Aguilar, C. (2000a). "Currículum oculto: textos e imàgenes". *Mujeres: Mediar para comunicarnos y encontrarnos desde/en otros lugares*, Castelló, Fondo Social Europeo & Universitat Jaume I & Projecte Now, pp. 9-27. URI: <http://hdl.handle.net/10234/55463>
- Aguilar, C. (2000b). "De la tradició oral a la realitat virtual". *CLIJ: Cuadernos de Literatura Infantil y Juvenil*, n.125, pp. 46-57. URI: <http://hdl.handle.net/10234/85151>
- Aguilar, C. (2002). "Nuevo enfoque en Didáctica de la LIJ". *CLIJ: Cuadernos de Literatura Infantil y Juvenil*, n. 151, pp. 7-14. URI: <http://hdl.handle.net/10234/55422>
- Aguilar, C. (2006). "Género y formación de identidades". *CLIJ: Cuadernos de Literatura Infantil y Juvenil*, n. 191, pp. 7-15. URI: <http://hdl.handle.net/10234/56004>
- Aguilar, C. (2008). "Lectura, género, feminismo y LIJ". *Sociedad Española de Didáctica de la Lengua y la Literatura*, pp. 1-20. URI: <http://hdl.handle.net/10234/20554>
- Aguilar, C. (2015a). "Gènere i formació d'identitats en la formació inicial de mestres de LIJ" en *Unitat d'Igualtat (2015): Investigació i Gènere a la universitat Jaume I, Castelló. Publicacions de la universitat Jaume I*, pp.77-82. URI: <http://hdl.handle.net/10234/124784>
- Aguilar, C. (2015b). "Princesas Disney. De los cuentos clásicos a las nuevas interpretaciones culturales". *CLIJ: Cuadernos de Literatura Infantil y Juvenil*, n. 266, pp. 22-35. URI: http://repositori.uji.es/xmlui/bitstream/handle/10234/125804/C.Aguilar_CLIJ_266.pdf?sequence=1
- Aguilar, C. (2001). "Los cuentos y el lenguaje políticamente correcto". *CLIJ: Cuadernos de Literatura Infantil y Juvenil*, n. 134, pp. 26-35. URI: <http://hdl.handle.net/10234/54260>
- Agut, A. (2016). "De la lectura de la LIJ a la lectura de la realitat". *Treball Final de Grau, Universitat Jaume I (2015-2016)*, pp. 1-52. URI: http://repositori.uji.es/xmlui/bitstream/handle/10234/161979/TFG_2016_AgutContrerasAriadna.pdf?sequence=1
- Antón, I. (2017). "Literatura infantil y juvenil: cuentos de hoy, estereotipos de siempre". *Treball Final de Grau, Escola Universitària de Magisteri de Bilbao (2015-2016)*, pp. 1-65. URI: <http://hdl.handle.net/10810/20091>
- Armengol, T. D. (2005). "Ilustración, comunicación, aprendizaje". *Revista de Educación*, núm. extraordinario 2005, pp. 239-253. URI: http://www.ince.mec.es/revistaeducacion/re2005/re2005_18.pdf
- Bassedas, L. (2015). "LIJ i formació d'identitats des de l'àlbum Olivia i les princeses, i el currículum d'E.I valencià". *Treball Final de Grau, Universitat Jaume I (2014-2015)*. pp. 1-65. URI:

http://repositori.uji.es/xmlui/bitstream/handle/10234/137389/TFG_2015_BassedasGascoL.pdf?sequence=1

Browne, A. (1991). *El libro de los cerdos*. México: Fondo De Cultura Económica USA.

Cassany D. (2003). "Aproximaciones a la lectura crítica: teoría, ejemplos y reflexiones". *Tarbiya: revista de investigación e innovación educativa del Instituto Universitario de Ciencias de la Educación*, n. 32, pp. 113–132. URI: <http://hdl.handle.net/10230/21224>

Fuentes, C. (2011). "Diseñando debates: preliminares para un enfoque dialógico y crítico". (pp.111-137) dentro de *Argomentare le proprie ragioni*. Organizzare, condurre e valutare un dibattito. Ediciones Adelino Catani. URI: <http://www.metro.inter.edu/debate/articulos/preliminares%20para%20un%20enfoque.pdf>

Giroux, H. (2001). "Los profesores como intelectuales transformativos". *Revista docencia*, n. 15, pp. 60-66. URI: http://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/36285573/GIROUX_Henry__Los_profesores_como_intelectuales_transformativos_1_1.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1496254626&Signature=mt6prlmtrOnm3ZEN8ial%2BDLiqAo%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DGIROUX_Henry_Los_profesores_como_intelec.pdf

Granados, P. D. (2010). "Educación, democracia y ciudadanía en el siglo XXI desde el proyecto político educativo de Paulo Freire". *Revista Fuentes*, n. 10, pp. 140-153. URI: <https://ojs.publius.us.es/ojs/index.php/fuentes/article/view/2592>

Duran, T. & Ventura, N. (2008). "Cuatro recomendaciones" dentro de *Cuentacuentos: una colección de cuentos... para poder contar*. (pp. 21-22). Madrid: SIGLO XXI DE ESPAÑA EDITORES S.A. URI: <https://books.google.es/books?hl=es&lr=&id=uZvYCWd7jdgC&oi=fnd&pg=PA10&dq=Cuentacuentos:+una+colecci%C3%B3n+de+cuentos...+para+poder+contar&ots=HFHwoSjQEw&sig=sGfLxy5LJt0X-kOI8d9YwamwfXA#v=onepage&q=Cuentacuentos%3A%20una%20colecci%C3%B3n%20de%20cuentos...%20para%20poder%20contar&f=false>

Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la igualdad efectiva de mujeres y hombres. España, BPOE, 71,3 / 3/2007,pàg. 12616. Recuperat el 7/5/2017 en http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/lo3-2007.html

Llei 9/2003, de 2 d'abril, de la Generalitat per a la igualtat entre dones i homes. Recuperat el 7/5/2017 en http://www.dogv.gva.es/datos/2003/04/04/pdf/2003_3783.pdf , p.9946-9947.

Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de protecció integral contra la Violència de Gènere. Recuperat el 7/5/2017 en <https://www.boe.es/boe/dias/2004/12/29/pdfs/A42166-42197.pdf>

Lobo, I. T. (1997). "Literatura infantil y formación de un nuevo maestro". *La formación del profesorado desde una perspectiva interdisciplinar: retos ante el siglo XXI* (pp. 275-293). Universidad de Cantabria. URI: <http://biblioteca.org.ar/libros/132768.pdf>

Lucio-Villegas, E. (2015). "Paulo Freire: La educación como instrumento para la Justicia Social". *Revista Internacional de Educación para la Justicia Social*, n. 4.1, pp. 9-20. URI: <http://hdl.handle.net/10486/667631>

Mieles, M. D., & García, M. C. (2010). "Apuntes sobre socialización infantil y construcción de identidad en ambientes multiculturales". *Revista Latinoamericana de Ciencias Sociales, Niñez y Juventud*, 8 (2), pp. 809-819. URI: http://www.scielo.org.co/scielo.php?script=sci_abstract&pid=S1692-715X2010000200003

Moliner, María (1966-1967). Diccionario de uso del español. Editorial Gredos (Madrid, España). Lista de voces de animales. Wikilengua. Recuperat el 29/5/2017 en http://www.wikilengua.org/index.php/Lista_de_voces_de_animales

Prieto, O., & Duque, E. (2009). "El aprendizaje dialógico y sus aportaciones a la teoría de la educación". *Revista Electrónica Teoría de la Educación. Educación y Cultura en la Sociedad de la Información. Teoría de la Educación en la Sociedad de la Información*, vol. 10, n. 3, pp. 7-30. URI: <http://hdl.handle.net/10366/72795>

Shedlock, M. L. (2001). "Principios básicos" y "Artificios para la narración de cuentos" dentro de *El arte de contar cuentos* (pp. 39-46 y 47-56). Málaga: Editorial Sirio, SA. URI: https://books.google.es/books?hl=es&lr=&id=6snHnZn_7KQC&oi=fnd&pg=PA7&dq=El+arte+de+contar+cuentos&ots=mouhpcJFVZ&sig=kjgLeVwdjWK8o1_xld8XhhS-Ot4#v=onepage&q=El%20arte%20de%20contar%20cuentos&f=false

Taboada, A. D. P. (2002). "Leer palabras, leer imágenes. Arte para leer" dentro de Mendoza, A. *La seducción de la lectura en edades tempranas* (pp. 219-252). (MEC) España: Subdirección General de Información y Publicaciones.

Tarín, F. J. G. (2011). "La construcción del significante" dentro de *Elementos de narrativa audiovisual: expresión y narración*. (pp. 107-306). Cantabria: Shangrila Ediciones.

Valls, R., Soler Gallart, M., & Flecha, R. (2008). "Lectura dialógica: interacciones que mejoran y aceleran la lectura". *Revista Iberoamericana de Educación (OEI)*, n. 46, pp. 71-87. URI:

http://elearning3.hezkuntza.net/015253/pluginfile.php/1501/mod_resource/content/1/Artikuluak/_lectura-1.pdf

Yubero, Santiago- Larrañaga, Elisa (s/f). *El libro de los cerdos. Guía de lectura*. Ediciones Instituto de la Mujer/ CEPLI de la UCLM. URI: http://cepli.uclm.es/files/2016/07/IM_CERDOS_b.pdf

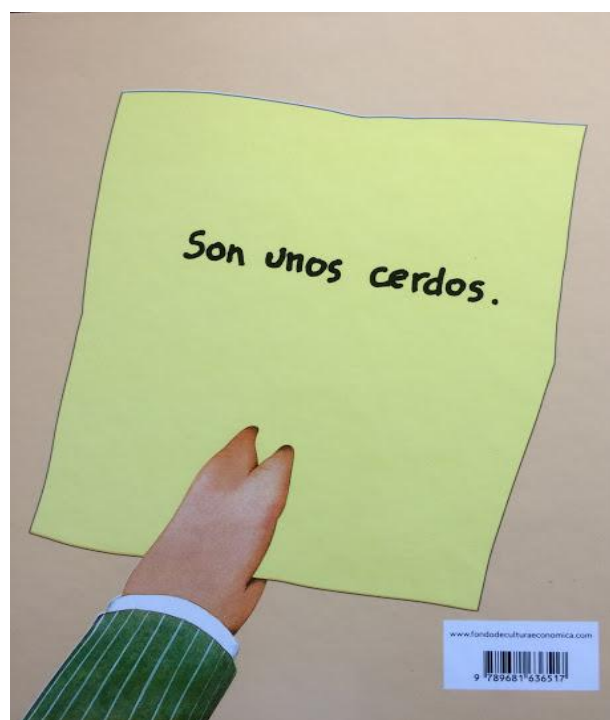
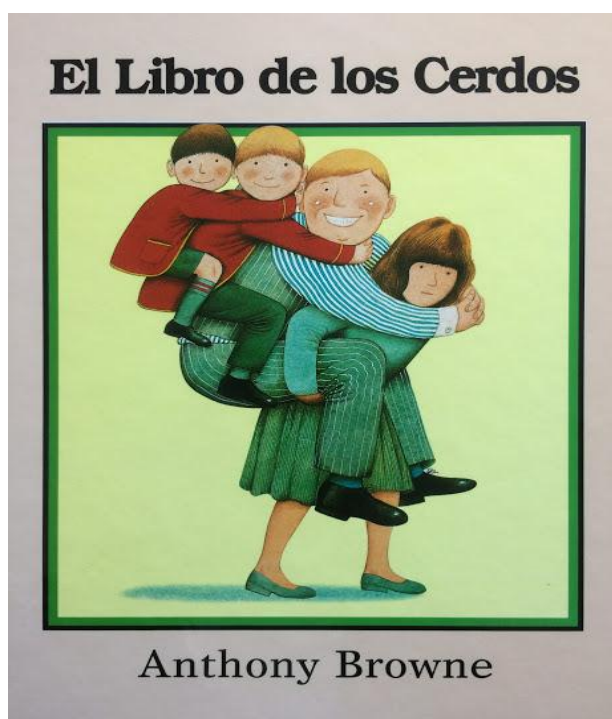
Recursos web al voltant de l'àlbum:

<https://www.fce.com.ar/ar/libros/detalles.aspx?IDL=1485>

<https://www.fondodeculturaeconomica.com/Autores.aspx>

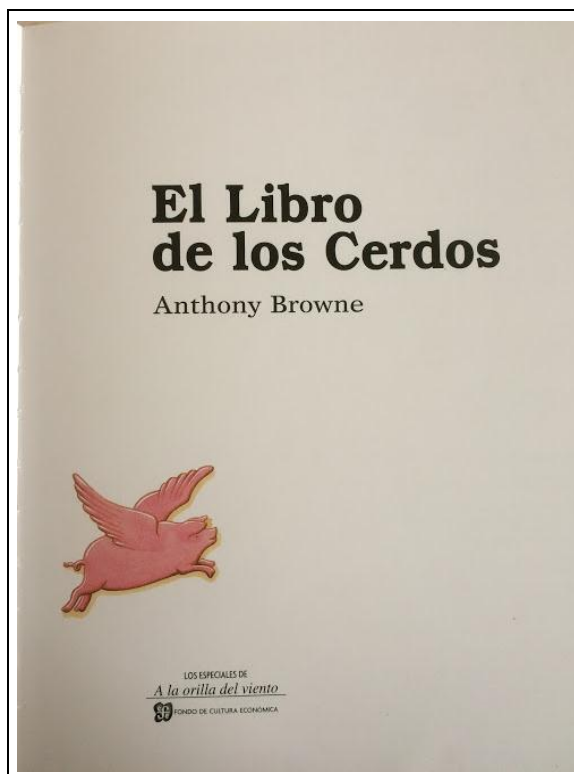
10. Annexos:

10.1. Annex amb l'anàlisi de l'àlbum *El libro de los cerdos*.

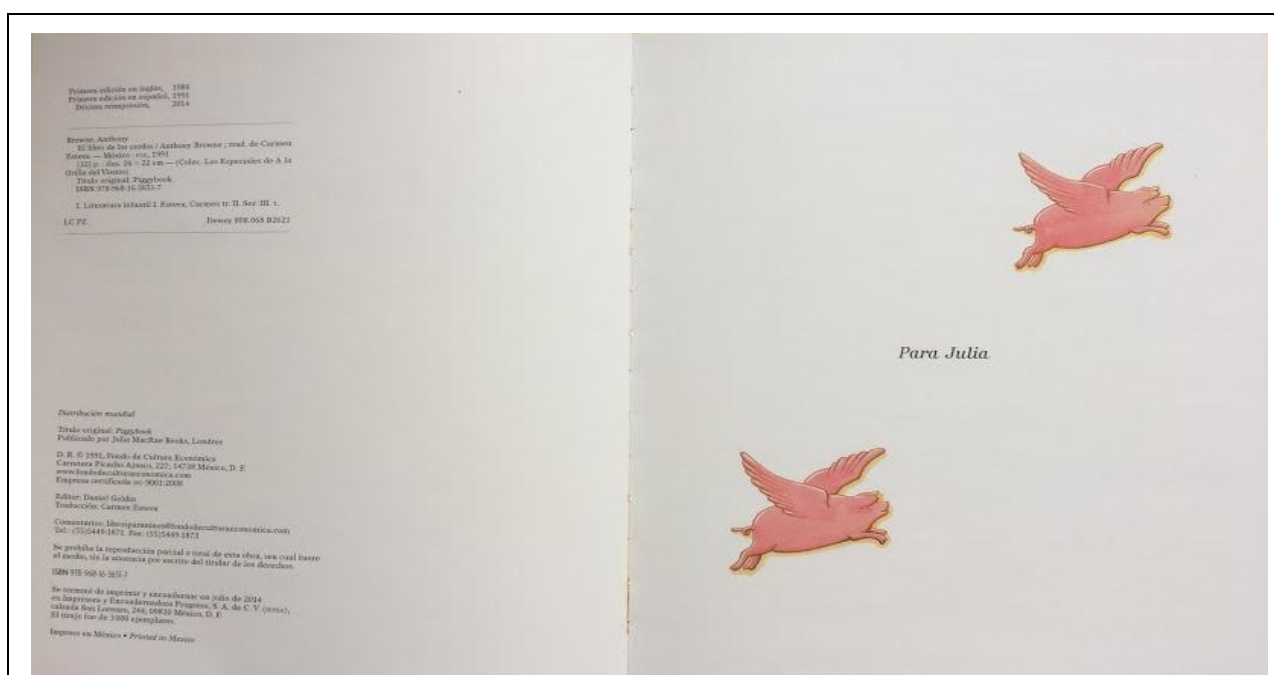

En la portada, ja s'observen determinats estereotips com la típica família tradicional heterosexual formada pel pare, la mare i, en aquest cas, els dos fills. Al mateix temps, el transfons de la postura en què es troben els personatges mostra com el pes de l'esfera privada (la responsabilitat dels quefers de la llar i de la cura de la família) recau sobre l'esquena de la mare. Ací es mostra l'estereotip tradicional de què són les dones les que s'han d'encarregar d'aquestes qüestions. És més, la posició en què es troba la mare (baix de tots) denota clarament una posició d'inferioritat i submissió respecte als altres membres, així com també reflectix la renúncia total a sí mateixa i l'entrega a la seua família. L'expressió del rostre de la mare mostra resignació i no felicitat com la resta dels membres. Si ens fixem detingudament, excepte la mare, les galtes de tots tres apareixen rosades, cosa que denota salut física i emocional. S'entén, per tant, que la mare no gaudix dels mateixos privilegis. Altra qüestió important a destacar és la posició del pare. És a dir, el pare és qui apareix en primer lloc muntat a l'esquena de la mare. Açò es tradueix en una repetició del seu comportament per part dels fills, els quals ho aprenen d'ell. Altre aspecte a tenir en compte gira al voltant de la vestimenta, la qual també es troba estereotipada, ja que la mare és l'única que no apareix amb pantalons. Finalment, el color groc del fons de la imatge es tradueix com la presència de tristesa i infelicitat.

D'altra banda, a la contraportada, trobem un pla detall, on apareix una peül·la de porc subjectant una nota de color groc que diu explícitament: "son unos cerdos".

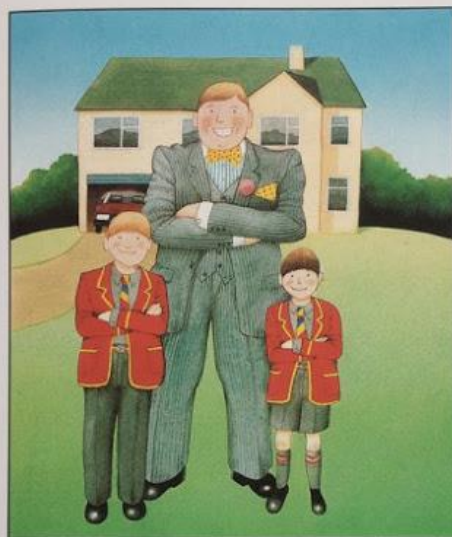
A la portadella del llibre, full que precedix la portada, trobem només el títol de l'obra i el nom de l'autor, seguit d'una figura alada amb forma de porc i de color rosa. Tot i que els porcs no volen, tal vegada l'autor ens està convidant a volar amb el seu llibre a través dels seus personatges. Dic els seus personatges perquè el títol inclou la paraula porcs. Per tant, és més que possible que entre els seus personatges apareguen porcs. Sota la figura alada de porc, apareix el nom de la col·lecció, la qual és "Los especiales de *A la orilla del viento*" junt amb l'editorial que l'ha publicat que és el "Fondo de Cultura Económica".

En aquestes dos pàgines, trobem les dades completes del llibre i, immediatament després, la pàgina referida a la dedicatòria, la qual està dirigida a Julia. Al voltant de Julia, trobem dos porquets alats de color rosa, exactament iguals al que apareix a la pàgina anterior. A la primera pàgina trobem una completa informació sobre el llibre com l'any de la seua primera edició en anglès i espanyol, el nombre de reimpressions realitzades (dècima) i l'any de la seua última reimpressió (2014). També trobem informació sobre la persona que va fer les traduccions,

l'ISBN, el títol original de l'àlbum, el lloc de la impressió i el nombre d'exemplars que van sorgir en l'última reimpressió... entre altres coses.

Si analitzem detingudament aquesta pàgina, observarem com el text apareix subordinat a la imatge. Ací, l'autor està donant més importància a la imatge perquè apareix en primer lloc. Per tant, el text remarca i reforça allò que transmet la imatge. En primer lloc, la il·lustració mostra que la figura central i principal és el pare i els xiquets, que apareixen al seu costat, copien l'expressió facial com corporal del pare. Els dos xiquets són idèntics al pare. El pare apareix representat gran, somrient i amb els braços creuats, la qual cosa denota altura, grandesa, enorgulliment, mentre que la seua postura denota autoritat, dominació i poder. Açò es dedueix

El señor De la Cerda vivía con sus dos hijos, Juan y Simón,
en una casa bonita con un bonito jardín
y un bonito coche en una bonita cochera.
En la casa estaba su esposa.

per la seua vestimenta i l'expressió del seu rostre, ja que dóna a entendre que té una posició social, econòmica i laboral de certa importància. Aquesta afirmació es veu reflectida per la gran casa i jardí que posseïx la família com també la vestimenta dels xiquets, els quals apareixen vestits amb uniforme escolar. Per tant, interprete que els xiquets poden assistir a un col·legi privat. Així doncs, el conjunt dels elements que apareixen en la imatge em suggereix la visió d'una família de classe social mitjana-alta acomodada. No obstant això, si ens fixem bé, la mare no apareix en cap moment en la imatge, és a dir, apareix invisibilitzada. Pel que fa als colors, són vius i acolorits, simbolitzen alegria i felicitat.

Si anem al text, observem que aquest segueix un ordre paral·lel quant a la descripció que fa la imatge dels personatges. Observem com es presenten els noms dels personatges que apareixen i l'ordre d'importància que se li atribueix a cadascú. Primer apareix el pare com el senyor de la Cerda i, després, els dos xiquets com Joan i Simó. A continuació, el text fa referència als aspectes materials que la família posseïx (la gran i bonica casa, el gran i bonic jardí i el seu bonic cotxe dintre de la bonica cotxera) i, en última instància, es fa referència a la mare, la qual es troba reclosa dins de la casa i el text ho fa explícit (ací s'aprecia el transfons i la influència d'una llarga història on l'èxit, l'àmbit públic i la ciutadania era un espai reservat

únicament per als homes, mentre que la dona no tenia cabuda en aquest espai i, per tant, se li atribuïa l'espai privat i familiar). És més, la paraula *esposa* apareix l'última, al final de tot el text. A més, la referència que es fa d'ella (*esposa*) apareix subordinada a l'home. És a dir, apareix referenciada com "la dona de" (com si d'un objecte es tractés i al qual es pogués posseir) i no com una persona lliure que té nom propi i una personalitat pròpia, única i irrepetible (invisibilització com despersonalització de la dona i, a més, reclusió d'ella en l'esfera privada). És més, apareix en última instància com si la seua persona no tingués cap importància i si la té, apareix després de tota la resta d'elements comentats i com una propietat més.

Altres aspectes a tenir en compte són les ratlles blanques i blaves de la camisa del pare. Això fa que em pregunte el següent: per què ratlles blanques i no d'altre color? És a dir, interprete que el color blau ha estat tradicionalment associat al gènere masculí. De la mateixa manera que el color rosa ha estat associat al gènere femení. Per tant, observe, en aquest cas una estereotipació del color en la camisa del pare.

Ací, l'autor dóna més importància al text que a la imatge, ja que el situa davant de tot. El text és imprescindible per entendre completament la situació i ens ajuda a interpretar la imatge de manera més concreta. La imatge presenta una situació quotidiana real que pot donar-se en qualsevol família actual (l'hora del desdèjuni). Apareixen de nou els tres personatges inicials (pare i dos fills) asseguts a la taula amb els seus respectius plats i coberts. De nou, el pare és la figura central i més important en la imatge i els dos nens estan situats a cada costat d'ell, com a la imatge anterior. Es repeteix de nou la invisibilització i el desplaçament de la mare. Ni tan sol hi

ha una xicoteta referència (com els coberts, per exemple) que implique la presència de la mare en la imatge i en la situació. A partir d'això, dedueixc que la mare no s'asseu amb ells a desdejunar, és a dir, que desdejuna abans o després d'ells.

El pare apareix amb el rostre tapat pel diari que està llegint, fotografies del qual apareixen totes amb la boca oberta. És més, apareix un goril·la amb la boca oberta, una figura de gran rellevància per a Browne perquè va suposar la inspiració que el va motivar a fer literatura. I al costat del pare es situen els dos xiquets, Joan i Simó, amb la boca ben oberta. El simbolisme de la boca oberta dels xiquets, el qual també apareix emfatitzat en totes les imatges del diari que el pare llig, representa l'exigència. L'exigència de ser empapussats com si d'uns pollets es tractaren. Tanmateix, entre les imatges amb la boca oberta que apareixen al diari, trobem una imatge que em resulta curiosa i és que apareix una persona amb una cresta al cap. La denominació social que s'atribuïx a estes persones és la de: és un punki. Al meu parer, és altre estereotip social que definix un col·lectiu específic. Però açò es dedueix gràcies al text, el qual explica a través dels diàlegs i les cometes com tots els membres de la família demanen cridant i exigixen amb urgència a la mare que els porte el desdejuni a la taula. S'ha de remarcar que qui primer parla (segons el text) és el pare i això s'entén gràcies a la paraula *querida*. Aquesta paraula explícita quin és el tractament que el pare li dona a la mare. El fet de dir-li *querida*, mostra com el pare no és capaç ni de cridar-la pel seu nom. Per tant, reduïx a la dona a una categoria inferior, despersonalitzant-la i despellant-la de la seua dignitat com a persona concreta, única i irreplicable. A més, el text ens explica que aquesta situació es repeteix totes les dies, cosa que demostra una actitud rutinària, i remarca, mitjançant la sobreadjectivació de l'expressió de *su muy importante trabajo*, l'egocentrisme i el convenciment absolut de què el seu treball va per davant de qualsevol cosa i persona. Tanmateix s'utilitza l'imperatiu (*"Apúrate..."*) i aquest només l'utilitzem quan ordenem o exigim a algú fer alguna cosa.

Per un altre costat, si ens fixem amb els dos nens, veiem que allò que fa el pare els xiquets ho reproduïxen. És a dir, ambdós criden i exigixen de la mateixa manera que ho fa el pare. També s'aprecia la utilització del mateix imperatiu utilitzat pel pare (*"Apúrate..."*) i l'ús del superlatiu *importantísima escuela*, cosa que denota l'egocentrisme i la importància que se donen a ells mateixos i els seus quefers.

Al meu parer, la interpretació d'aquesta situació mostra com la mare ha de satisfer primer les necessitats dels demés i, en última instància, les seues pròpies. Ella queda en últim lloc i, a més, queda desplaçada. És més, tots esperen asseguts a què ella els servisca el desdejuni i que, a més, ho faça de manera ràpida. Això dona a entendre que la mateixa família tracta a la mare com una criada, la qual es troba a la seua completa disposició. S'entén que cap dels tres mou un dit per tal de satisfer les seues pròpies necessitats i això demostra un alt grau de dependència de la mare, ja que és ella qui satisfà les seues necessitats. Tanmateix, en aquesta

imatge apareix per primera vegada la figura del porc en la narració, concretament a les caixes de cereals on podem veure que els seus rostres (dels porquets) apareixen somrients i amb expressions corporals que denoten alegria. Hi ha tres caixes a la taula, cadascuna al costat de cada personatge. La meua interpretació és que l'autor inclou la figura del porc com una crítica ferotge als seus comportaments. És a dir, s'estan comportant com uns porcs.

Quant als colors i les formes, s'observa el fons de la imatge amb una tonalitat blanca que fa que destaquen més la resta dels colors. Cada element apareix ben definit i es distingixen de manera clara. Altre detall destacable és que el color blau torna a visualitzar-se en els plats i coberts, aquesta vegada de tots tres (color associat tradicionalment al gènere masculí).

L'autor vol de nou que ens fixem primer en el text, però les imatges, irremeiablement, criden més l'atenció del/la lector/a, almenys a mi. Criden l'atenció perquè les tonalitats i formes canvien dràsticament. Els diferents colors són apagats, on predominen els grocs semblants a l'ocre i els verds foscos. Les diferents formes estan esborronades i utilitza les ratlles per propiciar l'efecte d'obscuritat, de foscor. Cosa que es tradueix com una vida enfosquida, esborrada de l'existència, oblidada, desplaçada, invisibilitzada i, el més greu de tot, desamparada (soledat). Les imatges ens mostren per primera vegada la silueta de la mare. La mare apareix sola, d'esquenes o de costat i capcota, sense mostrar el seu rostre en cap moment. L'absència del seu rostre la despersonalitza, la despulla de la seua personalitat i

condició de ser algú, de ser persona. Apareix lligada als quefers de la llar (rentant els plats, fent els llits, passant l'aspiradora) i, al mateix temps, a la seua jornada laboral (treball remunerat). És a dir, hi ha una doble jornada laboral. El davantal és un element tradicionalment associat als quefers de la cuina i que ací apareix estereotipat. Si la cuina (en aquest cas) únicament s'associa a la mare, el davantal també.

El text reforça la interpretació realitzada i explica que quan tots marxen, ella es dedica a netejar i ordenar tot allò que han embrutat els altres. Així doncs, torna a aparèixer la visió de la mare com una criada que té l'obligació atribuïda per se de tenir-ho tot en ordre dins del seu regne privat (la llar). El fet de què la mare aparega capcota (sense mostrar la cara) junt amb els colors foscos, grocs i difuminats resulta revelador perquè ens mostra clarament que la mare no és feliç. El seu món (la seua vida diària) apareix representat i simbolitzat amb colors apagats i esgrogueïts. Per tant, es pot establir una relació de semblança entre els colors ombrívols i els sentiments de la mare, que reflectixen com és de trista i solitària la seua vida. Fins i tot, sóc capaç de percebre, alhora, una certa culpabilitat i avergonyiment. Tal vegada per la impotència que li suposa no poder canviar o escapar de la realitat que l'envolta i en la qual es va ofegant a poc a poc, minant la seua autoestima.

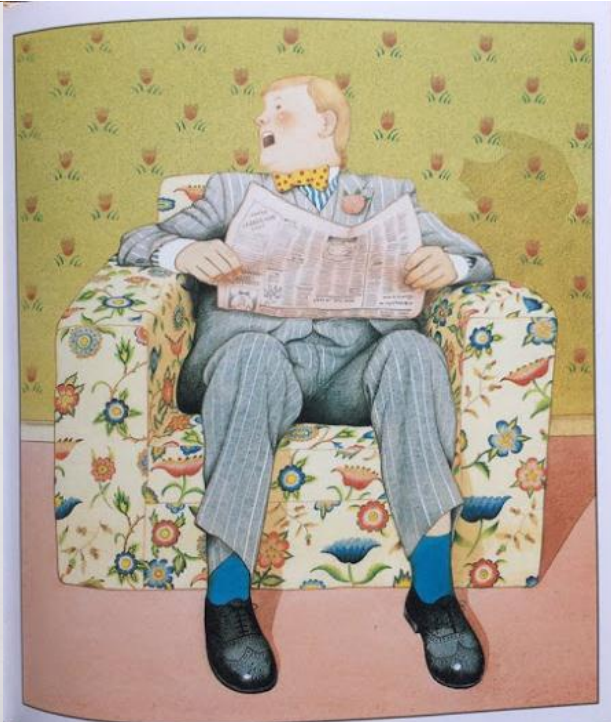
D'altra banda, el text referencia a la mare com la senyora de la Cerda. De nou, el text amb les seues paraules subordina a la dona al gènere masculí, concretament, al cognom del seu home. Llavors, s'entén que la figura principal i més important en el matrimoni és l'home, per tant, ella apareix reflectida com la dona d'aquest home i no com una persona que té nom i rellevància. Tanmateix, explicita que després de fer tots els quefers de la llar ha d'anar a realitzar la seua jornada laboral. Per tant, a diferència de la resta dels membres de la família, la mare ha de compatibilitzar el treball domèstic i familiar amb la seua jornada laboral.

Finalment, en l'última imatge, tal vegada la més essencial i simbòlica del fil narratiu, sembla que la mare espera a la parada de l'autobús per anar a treballar. Es sobreentén que ella no gaudix en cap moment del cotxe familiar, és l'home i els fills qui gaudixen d'ell. No obstant això, apareixen dos xicotets detalls en la paret que resumixen de manera metafòrica el missatge que vol transmetre'ns Browne, on el porc simbolitza violència i en contraposició seua apareix el símbol de la pau. D'aquesta brillant manera tan codificada i a la vegada òbvia, Browne ens fa veure que les actituds i comportaments sexistes són una forma més de violència contra les persones i que s'ha de lluitar contra qualsevol tipus de violència perquè hi haja pau.

"Apúrate con la comida, mamá", gritaban los niños todas las tardes, cuando regresaban a casa de su importantísima escuela.

"Vieja, apúrate con la comida", gritaba el señor De la Cerda todas las tardes, cuando regresaba de su muy importante trabajo.

De nou el text apareix situat en primera instància i ens conta una situació semblant a la del desdijuni. Però en aquest cas, la mateixa situació es dona a l'hora de dinar. El text explicita que quan els dos xiquets arriben a casa de la seua importantíssima tasca escolar (torna a repetir-se l'ús del superlatiu per remarcar el seu egocentrisme exacerbant) demanen a crits, amb exigència, a la mare que els faça el dinar i, a més, que els el faça el més ràpid possible. Tanmateix, ens diu que aquesta situació es repeteix totes les dies. Les cometes ens indiquen que això ho diuen explícitament ells: "Apúrate con la comida, mamá". Observem de nou l'ús de l'imperatiu, que reafirma el to d'exigència. És una ordre.

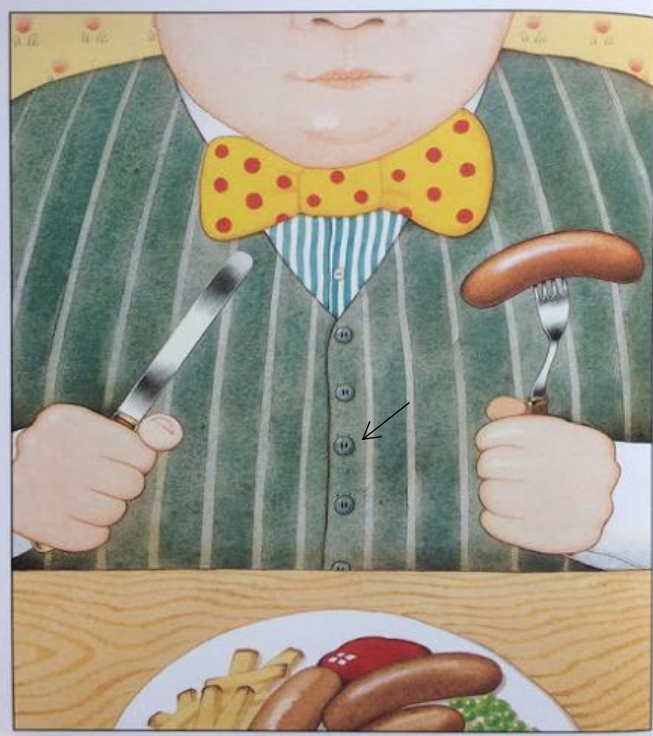
A continuació apareix la imatge dels dos xiquets, Joan i Simó, els quals apareixen vestits amb l'uniforme escolar i amb les seues motxilles tirades en terra. Tots dos, apareixen llevant-se les jaquetes, amb les boques obertes de nou. Les boques obertes intensifiquen el to d'exigència. Les motxilles, tirades pel terra, poden simbolitzar el desordre. Altre aspecte curiós és un rodal blanc que apareix al voltant del nen més menut. Interprete el color blanc com un símbol de puresa, d'innocència. Tal vegada l'autor vol transmetre amb això que el xiquet més menut fa el que veu en la resta dels membres. És a dir, pot entendre's que, en principi, és innocent i que reproduïx els comportaments que veu en els altres. Els colors d'aquesta imatge són vius i vigorosos, on s'aprecia la sensació d'energia i activitat.

Després de la imatge, s'inclou un text de llargària semblant a l'inicial però aquest fa referència al pare. El pare, esta vegada, utilitza la paraula "*vieja...*" per dirigir-se a la mare. Aquesta paraula, utilitzada sovint en la part d'Amèrica Llatina, té una connotació carinyosa. És a dir, és una altra manera utilitzada per referir-se a la mare. No obstant això, apareix de nou l'imperatiu. I es torna a fer explícit que el seu comportament, de la mateixa manera que al desdijuni, es

repetix cada dia.

La pàgina següent mostra la imatge del pare assegut a la butaca, llegint el diari (com sempre) i amb la boca oberta. Pel que sembla, el pare arriba de treballar, s'asseu a la butaca, descansa una mica, llig el diari i fa temps mentre la seua dona fa el dinar. La traducció és que el pare arriba a casa i ja té tota la feina feta, donant per suposat que a ell no li compet cap quefer de la llar, sinó que aquesta tasca li compet a ella. Per tant, el pare, de la mateixa manera que ho fan els fills, només sap exigir i, a més, demana que ho facen de pressa, que el servisquen ràpid. Ací, l'actitud del pare demostra que tracta a la seua dona com una criada. Tanmateix, la seua postura mostra superioritat i poder, dóna la sensació de què la resta de persones han de mostrar-li servilisme.

Per un altre costat es nota un canvi en els colors si comparem aquesta imatge amb l'anterior. És a dir, el pare apareix reflectit amb colors vius, això s'interpreta com que ell es troba bé gaudint del seu moment d'oci, el qual l'empra assegut a la butaca i llegint el diari mentre espera que la mare faça el dinar i el pose en taula. No obstant això, s'observa un canvi important en la tonalitat del fons, de la paret. Apareix el fons amb un color més obscur d'allò normal, difuminat, més ombrívol que en la imatge anterior. Des del meu punt de vista, això pot interpretar-se de la següent manera: a mesura que es van succeint les exigències dirigides a la mare, l'espai de la llar va tornant-se més fosc per a ella. És més, l'ombra del pare que apareix reflectida com l'ombra d'un porc és decisiva per arribar a aquesta conclusió. Així doncs, els seus comportaments es tradueixen en una forma de violència contra la mare i això fa que aquest espai es torne tèrbol i tòxic per a ella. Tanmateix, a mesura que anem avançant en la narració, hi ha un major nombre de figures de porc i això s'aprecia en l'ombra del pare, en els dibuixos del diari que llig i en el fermall que duu en la jaqueta. És important destacar que en els dos últims elements (fermall i dibuixos del diari) s'aprecien somriures en les caretes dels porcs. L'autor va exagerant la seua crítica al comportament del pare a mesura que inclou més figures de porc en les imatges en què apareix ell representat. Si establim una relació entre la imatge dels xiquets i la del pare, la conclusió és òbvia. El pare és qui principalment i primera exercix aquesta forma de violència sobre la mare. Els xiquets aprenen i adopten el comportament del pare perquè ell és una figura de referència per a ells. És més, el més menut apareix envoltat del rodal blanc perquè és qui menys culpa té. És a dir, és qui, tal vegada, menys conscient de la situació és. Per últim, comentar que el color blau de les ratlles de la camisa del pare com dels seus calcetins apareix estereotipat (associat al gènere masculí).

En aquesta pàgina només trobem il·lustració. En ella podem veure el pare assegut a la taula menjant allò que la seua dona li ha preparat. Els colors de les imatges són lluminosos, acolorits i les formes estan ben definides. Observem que la cara del pare apareix tallada per la mitat. Encara que només podem veure part del seu nas i la boca, es pot afirmar que s'ha utilitzat un primer pla. Sembla que aquesta situació és una rutina més per a ell. Des del meu punt de vista, el fet de només mostrar la meitat de la cara l'està despersonalitzant. És a dir, l'està despullant de la seua condició humana.

Per tant, sembla que l'autor vol llevar-li eixa condició de persona perquè el seu comportament no és propi d'una persona. Per un altre costat, s'observa que els botons del seu jupetí són porcs, els quals es manifesten somrients i contents. Això pot interpretar-se com que el pare està content i orgullós de la vida que té i com la té. Està content de ser servit.

El text apareix primer (l'autor li dóna major importància al text) i ens conta que quan acabaven tots de dinar, la mare havia de rentar els plats, rentar la roba, planxar-la i preparar el sopar. I, a continuació de cada text, presenta les imatges que mostren dites accions. En totes les imatges, apareix només la mare, per tant, és ella qui s'encarrega de fer-ho tot sola. En totes elles, apareix capcota i el seu rostre no es distingeix, apareix distorsionat. Fins i tot, en la primera imatge la seua cara apareix tallada. Els colors de les il·lustracions (grocs, ocre i verds foscos, esborronats i difuminats) simbolitzen com veu i viu la seua vida i els seus sentiments, així com la despersonalització i maltractament que patix. La invisibilització del rostre mostra la infelicitat de la mare, de la vida que duu, de la seua invisibilització i la poca importància que tenen els seus sentiments per a la seua pròpia família. La mare sembla una màquina, una nina sense vida, sense sentiments, sense idees, sense veu pròpia, oblidada, abandonada. Apareix esclavitzada, resignada a realitzar allò que se li atribuïx per naturalesa, pel fet de ser una dona. Sembla que ser dona és un càstig, el que suposa estar sotmesa a una dictadura familiar. S'aprecia una jornada laboral domèstica sense horari, és a dir, un treball diari, no remunerat i que no té fi ni cap descans.

Tan pronto acababan de comer, la señora De la Cerda lavaba los platos lavaba la ropa

planchaba y guisaba de nuevo.

La il·lustració mostra el pare, els dos fills i, fins i tot, les dos mascotes (gos i gat) en posició de descans asseguts a les butaques, gaudint d'un moment d'oci com és veure la televisió. De nou, no hi ha rastre de la presència de la mare en la imatge. Per tant, es dedueix que mentre la mare està ocupada fent tots els quefers, la resta de membres gaudixen d'una bona estona de descans davant de la televisió. Entenc que estan veient la televisió per l'ombra que es reflecteix en la paret. En la imatge s'observa com el pare apareix per damunt de tots. És a dir, els xiquets com les mascotes apareixen per davall del pare. És interessant ressaltar la diferència de la posició de les mascotes. Al meu parer, el gos apareix per davall perquè es tracta d'un animal més submís, mentre que el gat apareix situat per damunt, perquè els gats són més rebels i més independents. No obstant això, tots dos apareixen per davall del pare (la figura d'autoritat i de poder). Tanmateix, al fons de la imatge s'aprecia un quadre on apareix un personatge d'època (és un home, un home important, i no una dona). Aquest personatge sembla ser el comte-duc d'Olivares, qui va ser retratat pel pintor espanyol Diego Velázquez. Si observem ambdós quadres, podem apreciar les similituds. Damunt la televisió, apareix una berdiola en forma de porquet de color rosa i al seu costat hi ha un llum de color roig. La figura del porquet apareix de nou com una crítica a l'actitud passiva i el comportament de tots tres front a la situació de la mare. Dóna a entendre que els és igual el que fa la mare. La postura del pare mostra desdeny i indiferència completa. Resulta una mica insultant si tenim en compte que l'efecte que produeix és que sembla que a ell li queda tot bé. Tornen a aparèixer colors vius i acolorits en tota la imatge així com també destaca el color blau estereotipat dels calcetins i la camisa de ratlles blaves en el pare.

Font: Yooniq images co.ltd. (2017). Gaspar de Guzman, conde-duque de Olivares a caballo. Diego Rodríguez de Silva y Velázquez, 1634.

En aquesta imatge el text resulta imprescindible per entendre el que passa, ja que ens ajuda a comprendre que quan tots tres (pare i dos fills) arriben a casa, aquesta es troba buida i no hi ha ningú que vaja a rebre'ls. A continuació veiem la imatge que ens mostra com els dos xiquets arriben de l'escola i entren a casa. El xiquet major és qui entra primer i, seguidament, entra el menut. Els colors de la imatge són vistosos i acolorits i els xiquets semblen contents d'arribar a casa. L'uniforme del germà major conté un porc brodat en la butxaca de la jaqueta. Ací l'autor comença a incloure en la crítica els xiquets. Com que els xiquets mostren la mateixa actitud que el pare, això es veu reflectit en l'escut de l'uniforme, encara que no s'aprecie en el més menut.

Sota la imatge dels dos xiquets, trobem un altre fragment de text que fa referència al pare. Llavors, el pare comença a fer-se preguntes. S'entén que el pare entra casa després dels xiquets i pregunta on està la mare. La pàgina següent mostra l'arribada del pare i descobrim en ella tres elements que remarquen la crítica. Seguint la direcció habitual de fer la lectura (d'esquerra a dreta) veiem el primer element i que és l'endoll, ubicat a l'esquerra de dalt de tot de la imatge, transformat en el rostre d'un porc. Seguidament, ens trobem amb el fermall que duu el pare en la jaqueta i que també és un porc. I, finalment, ens trobem amb el pom de la porta, transformat també en un porc. El rostre del porc representat en el pom de la porta apareix amb cara de sorprès, cosa que ens duu a establir una analogia amb la reacció de sorpresa per part del pare. La cara del pare apareix tallada perquè es vol focalitzar l'atenció en els tres elements esmentats. Els colors d'aquesta imatge són semblants als de la pàgina anterior (vius i acolorits) i denoten alegria i les formes estan també ben definides.

La imatge ens mostra una part concreta de la llar, el saló. Això es dedueix per la xemeneia. Doncs, si analitzem d'esquerra a dreta la il·lustració, trobem en primer lloc la paret. La diferència que trobem és que les tulipes que adornaven la paret s'han convertit en cares de porc. La paret està plena de tulipes transformades en porquets. Si continuem, veiem un quadre d'època on hi apareixen tres personatges (un caçador, una suposada donzella i un gos). Es tracta d'un quadre de Thomas Gainsborough, un pintor anglès del segle XVIII. El quadre es titula: "El señor y la señora Andrews". L'ordre en què apareixen tots tres expressa com l'home és el més important en el quadre, ja que apareix el primer i situat per damunt de la resta. Açò denota la dominància de l'home davant la resta d'elements i, al ser un quadre d'època, ressalta que aquesta posició de domini es troba arrelada en altres èpoques anteriors de la història. A més, el caçador apareix amb el rostre de porc (sembla sorprès) així com també les seues mans apareixen transformades en peülles de porc. Després, hi apareix la silueta de la donzella, situada més cap avall, asseguda en un banc sota

l'ombra de l'arbre. El quadre la reflecteix per davall de l'home, per tant, s'observa la submissió de la dona front a l'home. Sembla que la donzella duu un vestit d'època i també un tocat al cap (vestimenta tradicional d'aquesta època), però la seua figura apareix despersonalitzada, ja que no es distingeix cap element de la seua silueta a excepció de l'expectativa que el lector pot fer de

la seua vestimenta. El color blanc sembla com un buit en el quadre, com si hagués sigut arrancada del quadre, com si els colors no existiren per a ella. Açò, ens dóna un pista del que ha succeït, la donzella ha desaparegut del quadre, de la mateixa manera que ho ha fet la mare de la casa. Si seguim la línia del quadre, observem que el cel es troba enfosquit i ple de núvols, per la qual cosa podem deduir l'arribada d'una tempesta. Finalment i per davall de tot, apareix el gos, el qual es situa per davall de la condició humana.

Seguint amb l'ordre d'elements que apareixen en la imatge, trobem un portallapis amb la cara d'un porc en un d'ells, el retrat d'un nen transformat en un porc, un sobre blanc tancat i un gerro amb cara de porc (cara del qual mostra una expressió de sorpresa) i amb unes flors músties, marcides. Les flors marcides donen a entendre tristesa, melangia, l'arribada pròxima de la mort. Des de la meua interpretació, l'autor estableix una comparació entre les persones i les plantes. És a dir, entenc que les persones i les relacions que mantenim amb elles s'han cuidar, de la mateixa manera que una planta. Si les relacions, com les persones, no es valoren i es cuiden, moren i desapareixen (parlant simbòlicament). El sobre es troba ubicat al centre de la imatge, per tant, la rellevància es focalitza en el sobre blanc perquè desconeguem el seu contingut i això desperta la curiositat. A continuació apareix la xemeneia, el interior de la qual és negre. El negre i els grisos simbolitzen foscor, angúnia i tristesa. Les sanefes que giren al voltant d'aquesta estan plenes de figures de porcs, fins i tot, es pot apreciar un rostre de porc en el marc de fusta que envolta la xemeneia així com també en un dels objectes per treure la cendra de la xemeneia. L'abundant repetició de la figura del porc en els diferents elements que apareixen remarquen cada vegada més la crítica al comportament i l'actitud que manté aquesta família davant la mare. No obstant això, s'observa un gran contrast pel que fa als colors de la imatge. S'observa una il·lustració acolorida però, al centre de la imatge, ressalta la foscor de la xemeneia. Per tant, es pot establir una semblança pel que fa a les aparences. És a dir, per fora i a simple vista sembla tot molt bonic però, en el fons, la realitat no és tan bonica com ho sembla, sinó que és fosca i lúgubre.

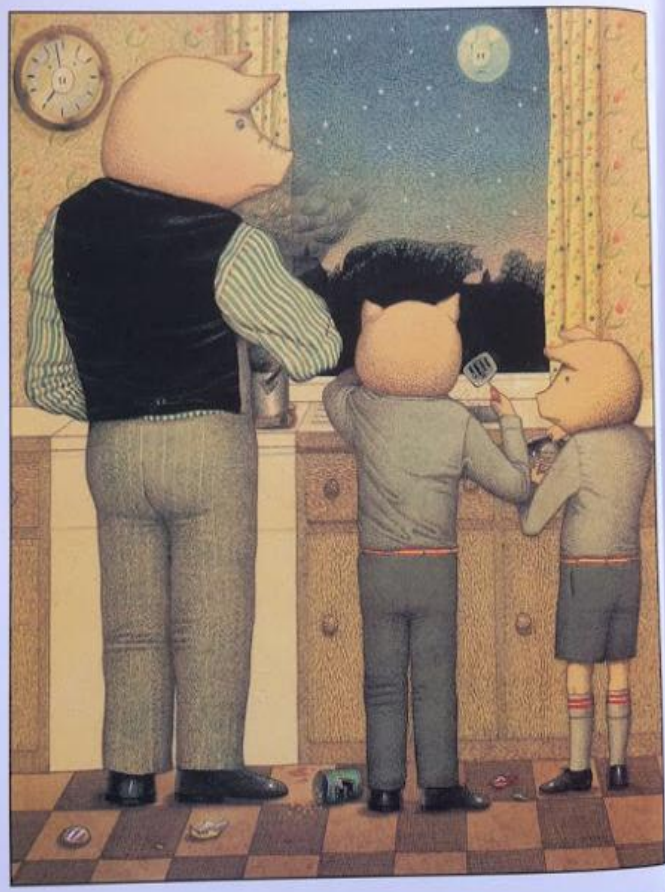
La pàgina següent, ens ajuda a comprendre millor la il·lustració anterior. El text ens explica que tots tres van buscar la mare per tot arreu però no la van trobar. Només trobaren un sobre damunt la taula que contenia un full de paper i que el pare va obrir. El text, doncs, reafirma la hipòtesi o anticipació que s'ha fet a la pàgina anterior de què la mare se n'ha anat.

A continuació, la imatge ens revela allò que conté el full de paper. La mare els havia deixat una nota on deia que eren uns porcs. Observem la mà del pare, a través d'un pla detall, transformada en una peül·la de porc. En aquesta transformació observem com els seus comportaments els han rebaixat de la condició humana a la condició d'animals. En els fons tornem a veure les tulipes transformades en porcs, però aquesta vegada s'hi veu més clarament com els rostres dels porquets (tulipes transformades) apareixen caracteritzats amb

selles, les quals es troben alçades per ajudar a veure millor l'expressió de sorpresa que mostren. Açò es relaciona directament amb allò que diu la nota. És a dir, la nota ha provocat sorpresa i certa incredulitat. La crítica és torna ja clarament explícita i imminent.

Font: Fernández, Emilio (2012). The National Gallery. Londres. 4. Pintura. Siglo XVIII. El señor y la señora Andrews de Thomas Gainsborough. Diapositiva 21. SlideShare.

Url: <https://es.slideshare.net/efeferna/the-national-gallery-londres-4-pintura-siglo-xviii>

En la pàgina vint, trobem només una il·lustració, no hi ha text. Però la il·lustració ens avança allò que passa a continuació. Apareixen tots tres, pare i dos fills convertits en porcs, en la cuina realitzant la tasca que la mare sempre feia: cuinar. Entenem que és de nit perquè es poden veure les estrelles com la lluna al fons, la qual està transformada en porc i al qual li ha canviat la cara, i que, per tant, estan fent-se el sopar. Si seguim observant a través de la finestra veiem un conjunt d'arbres que formen la silueta d'un porc, així com també el rellotge ubicat en la paret, el qual té cara de porc. El sòl està ple de deixalles i brutícia i s'observa fum negre. Entenem que està tot brut perquè no saben fer les

coses i està tot desordenat. El fum negre simbolitza que se'ls està cremant el sopar. Tanmateix, s'observa una mirada molt reveladora entre el pare i el fill menut, com donant a entendre que se n'adonen i són conscients del que han fet i que estan patint les conseqüències. A més, els colors de la il·lustració canvien dràsticament per a ells. És a dir, totes les imatges en què apareixen tots tres sempre han estat ben acolorides. Ara, de sobte, els colors esgrogueïts, difuminats i foscos els envolten. Açò significa que els seus sentiments han estat ferits i que estan tristos. És a dir, la seua vida a passat a ser com la de la mare, fosca i ombrívola. Ara veuen com ha sigut la vida de la mare, però ja és tard perquè se n'ha anat i no saben si tornarà.

La meua interpretació és que la situació de la família ha canviat radicalment. La mare ha hagut d'anar-se'n perquè se n'adonaren del que ella estava patint cada dia de la seua vida. Els papers o rols han canviat totalment. Ara, han de realitzar-se-ho tot ells i no estan acostumats a fer-ho.

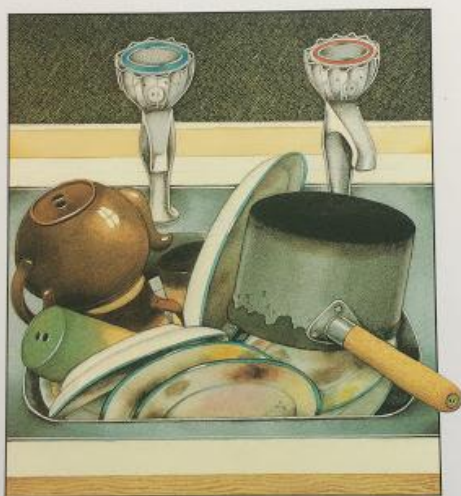
És a dir, no saben fer res perquè no mai ho han fet. Ací veiem com els tres personatges comencen a donar-li importància al paper que tenia la mare en les seues vides. És a dir, no són res sense ella perquè han estat depenent d'ella fins ara. Per tant, es veuen indefensos davant d'aquesta situació i no saber afrontar-la sembla que no els fa gràcia. Al meu parer, la mare s'ha vist forçada a donar-los una bona lliçó. La mare ha reaccionat així perquè l'han obligada a fer-ho, perquè es sentia ofegada, i a més estava cansada de ser l'última cosa en les seues vides. I dic cosa perquè l'han tractada com si fos un robot.

Aquesta pàgina comença amb un text breu que relata molt bé la situació en què es troben els tres personatges. El pare es pregunta què faran ara sense la mare i amb aquesta pregunta es reafirma l'alt grau de dependència que tenen tots tres d'ella. El text continua explicant que ara han de preparar-se ells el dinar, que tarden molt per fer-se'l i que, a més, se'ls queda horrorós. La imatge que apareix a continuació del text inicial reflecteix perfectament les paraules del text. S'observen els objectes referents al dinar, els qual apareixen desordenats, buits i bruts damunt de la taula bruta. Els objectes desorganitzats simbolitzen el caos. Ressalten especialment els dos objectes de fusta

(salador-sucrera), els quals tenen cara de porc i, a més, les seues expressions facials han passat a ser tristes. Per tant, s'entén que els personatges estan tristos i que estan passant-ho malament. Aquests objectes continuen refermant la crítica de l'autor als personatges. El text que apareix al final explica que el proper matí, a l'hora del desdjuní es repetix la desastrosa situació que ens mostra la imatge. És a dir, que han de preparar-se de nou, tots sols, els seus desdejunis.

Al día siguiente y a la noche siguiente y al otro día la señora De la Cerda tampoco estuvo en casa. El señor De la Cerda, Juan y Simón trataron de arreglárselas solos. Nunca lavaron los platos. Nunca lavaron su ropa. Muy pronto, la casa parecía un chiquero.

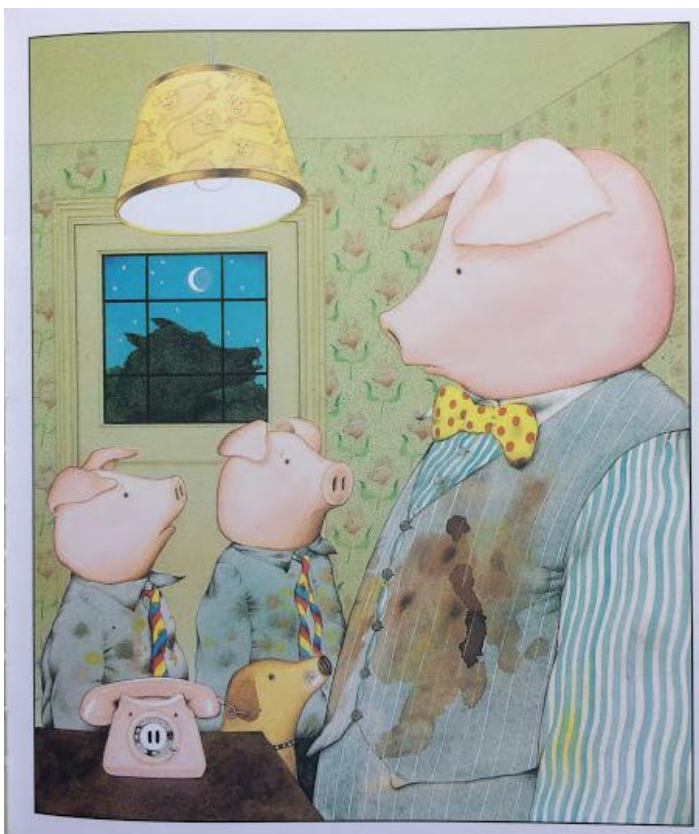
"¿Cuándo regresará mamá?", gimearon los niños después de otra horrorosa comida.
 "¿Cómo voy a saberlo?", gruñó el señor De la Cerda. Los tres se fueron haciendo más y más gruñones.

El text inicial ens conta que passen els dies i la mare no torna a casa. Per tant, el pare i els seus dos fills intenten arreglar-se-les sols. Ens diu literalment que no mai rentaven els plats, ni rentaven la seua roba i que de manera progressiva la casa començà a acumular brutícia fins que allò semblava una "porquera". La il·lustració que segueix al text ens mostra la pica plena de plats i altres objectes de cuina bruts. Les aixetes tenen cara de porc i apareixen representades amb els rostres afligits i capcots. Tanmateix es veuen alguns altres objectes dibuixats amb dos orificis que s'assemblen als nassos de porc. Els colors continuen essent foscos,

difuminats i apagats. Finalment, sota aquesta imatge trobem l'últim fragment de text, el qual ens conta que els xiquets ploriquejaven abatuts i preguntaven al pare, després d'altre fastigós dinar, quan tornaria la mare a casa. El pare va remugar que no ho sabia i a poc a poc tots tres van tornar-se cada vegada més queixons.

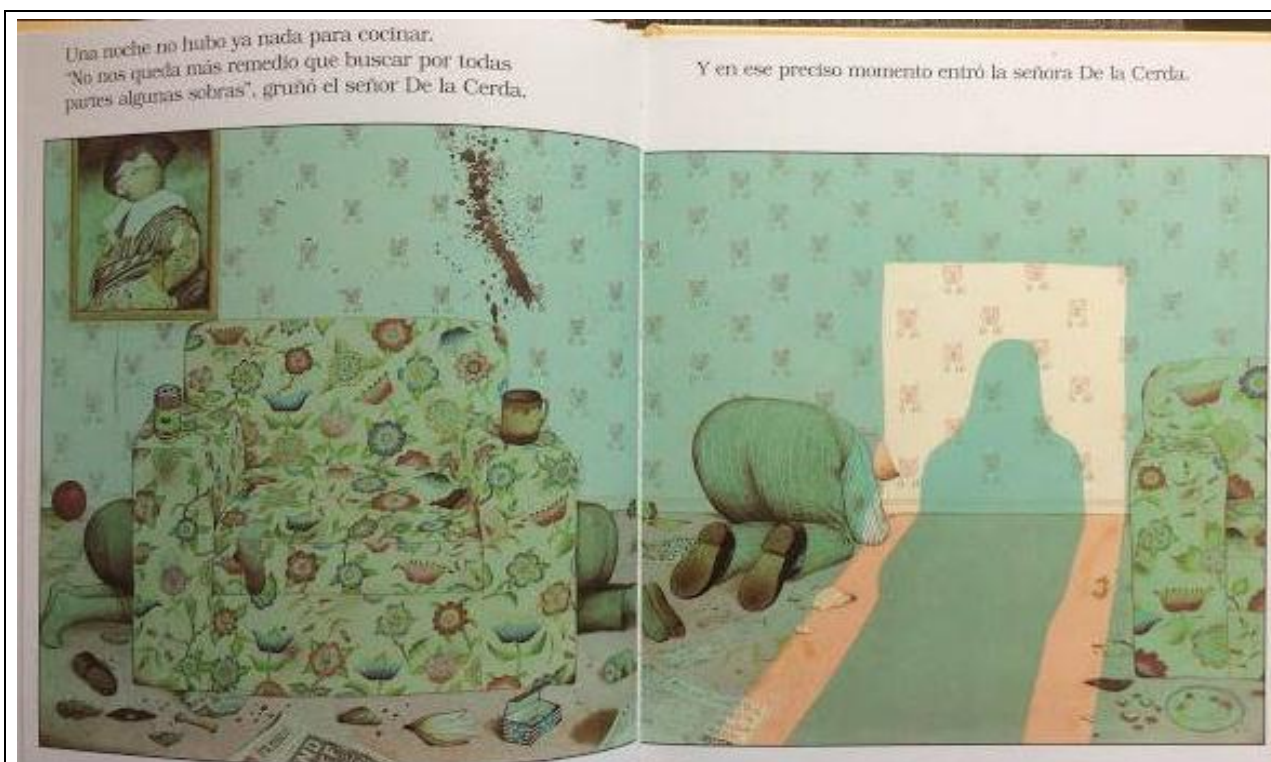
La interpretació és clara, ja que tots tres estaven acostumats a què la mare ho fera tot a casa i es veuen desorientats perquè no saben el que han de fer. Per tant, deixen que la brutícia s'acumule fins que la casa sembla una porquera. Però ells continuen sense fer els quefers com rentar els plats i ordenar la resta de coses que han utilitzat. Les figures dels porcs que apareixen a les aixetes i alguns utensilis de cuina dipositats en la pica fan referència directa al comportament i l'actitud que adopten tots tres davant la situació. Per tant, l'autor a través d'açò està emfatitzant que són uns porcs. És més, l'acció de grunyar ("chillar, gruñir o guarrear") és inicialment utilitzada per a definir els sorolls que fan els porcs quan es queixen o estan enfadats. És a dir, l'autor podria haver utilitzat el verb queixar-se però és evident que ha triat el verb grunyar amb la intencionalitat d'emfatitzar més la crítica.

La imatge mostra la situació descrita en el text final de la pàgina anterior. Veiem com els dos porquets, tristos, miren el pare en cara de preocupació, però el pare els mira com enfadat (grunyint als porquets). Per tant, el pare i els dos xiquets continuen rebaixats a la categoria animal de porcs. Al voltant d'ells, trobem una infinitat d'elements transformats en figures o cares de porc com el telèfon o, fins i tot, el gos. També, veiem el llum decorat amb porcs. Les tulipes de les parets segueixen essent porcs, però adopten una posició de costat, és a dir, estan dibuixats en la mateixa direcció i posició en què es troba el pare retratat.

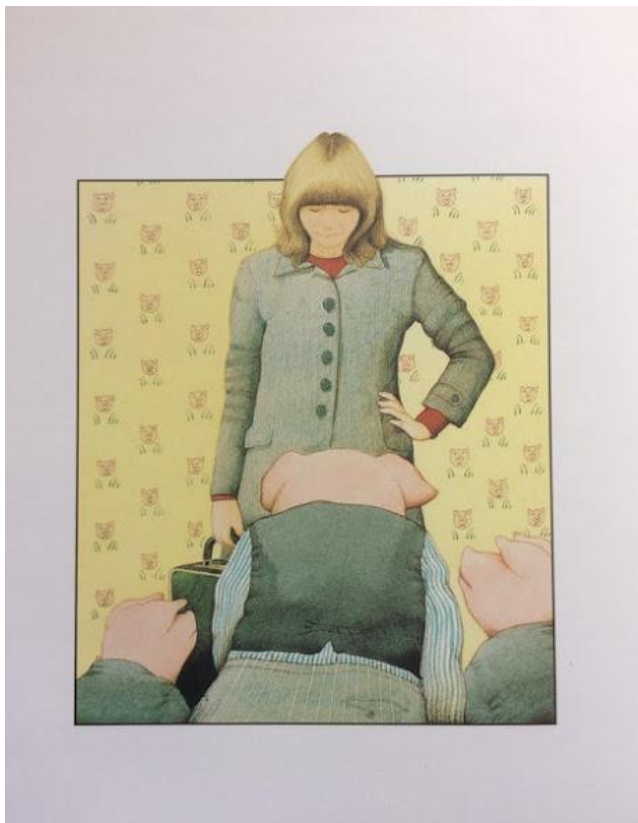

Pot ser, això va dirigit a emfatitzar què el principal porc és el pare i els xiquets fan allò que veuen del pare. Observem que les seues vestimentes estan completament brutes i que els colors de la imatge segueixen essent foscos i ombrívols.

D'altra banda, s'aprecia que és de nit perquè a través de la finestra es veu la lluna i les estrelles. A més, s'observa l'ombra d'un llop a través de la finestra. Açò dona a entendre que el llop és un animal que es troba per damunt del porc en la cadena alimentària, cosa que es pot interpretar com que té atribuït un major grau de poder i domini pel que fa a la resta d'animals que apareixen a la imatge. Pot ser, l'autor intenta fer una analogia amb el conte dels tres porquets i el llop. On suposadament la mare és el llop, figura dominant en aquest punt de la narració. La conversió de totes les figures i elements en porcs resulta alarmant, ja que els xiquets es troben tristos pel fet de què la mare no està i els fa falta. Arribats a este punt, ara és quan de veritat comencen a trobar a faltar a la mare. És a dir, ara és quan comencen a valorar la mare. No es deixa d'exigir la seua presència. Els xiquets es troben desesperats perquè torne tot a la normalitat.

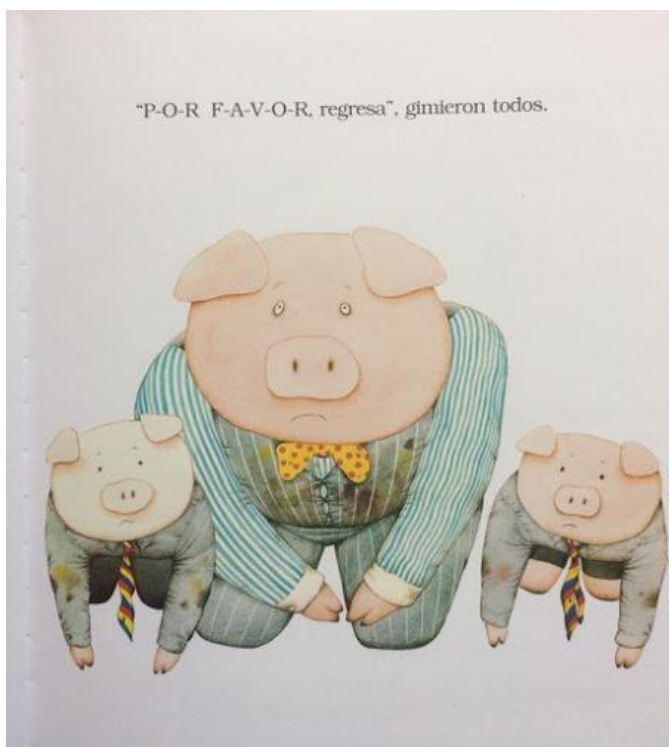

El text, que apareix abans de la imatge, ens diu que va arribar una nit en què no tenien res per menjar. El senyor de la Cerda va queixar-se i va dir que no els quedava altre remei que buscar sobres. Si anem a la il·lustració reflectida en les pàgines veiem com tots tres estan per terra buscant alguna cosa que menjar. Els colors del saló com de tots els objectes són cada vegada més obscurs, més tèrbols. El nivell de brutícia que s'aprecia en l'espai és incommensurable. Fins i tot, el personatge del quadre s'ha transformat en un porc. Les flors de l'estampat de les butaques ara són porcs. Les pròpies deixalles es transformen també, com les llaunes, les qual tenen dos orificis dibuixats que simulen el nas de porc. L'estampat de la paret... La presència de porcs és exagerada. Només destaca la llum que entra des del passadís quan la mare obri la porta i l'ombra de la seua figura, la qual apareix gran i poderosa (com el llop en els tres porquets). És en eixe moment quan entra la mare. Trobem certs elements convertits en porcs que advertixen la seua sorpresa. És a dir, mostren en el seu rostre la sorpresa en veure aparèixer la mare.

La imatge ens mostra el rostre de la mare ben dibuixat i clar per primera vegada, cosa que la personalitza. A més, el contrast amb la representació dels tres porquets, els quals apareixen agenollats davant d'ella, li dóna la condició humana davant la condició animal dels altres. És a dir, la condició de ser una persona amb sentiments, emocions, pensaments i amb veu. La maleta que duu la mare en la mà esquerra és una clara pista de què se n'ha anat i ha tornat, però no hi ha cap indicatiu que ens diga que pensa desfer la maleta per quedar-se. No hem d'oblidar que la postura de la mare resulta rellevant, ja que té la mà dreta ubicada en la seua cintura, donant a

entendre que està molesta o enfadada pels seus comportaments. Tanmateix, al rostre de la mare sembla que es dibuixa un mig somriure. Tal vegada es sent feliç en veure que tots tres es troben penedits i que han comprés què difícil resulta portar, cada dia, la càrrega de la llar endavant quan ha de fer-ho tot ella sola. Podem endevinar que tots tres estan penedits per els rostres dels porquets de la paret, els quals apareixen tristos. A més, sembla que el pare, la figura central, està capcot. La mare apareix representada gran i poderosa. Podem afirmar que la mare els mira des d'un punt de vista picat. En canvi, els tres porquets (pare i fills) l'observen des de dalt (punt de vista contrapicat), això implica que ells la miren des de la seua menudesa. Però realment, el conjunt de la imatge està representat des d'un punt de vista contrapicat. I això implica que se li està donant grandesa i valor a la figura de la mare. A més, els colors prenen una tonalitat diferent, tornen a ser vius i lluminosos. Aquesta vegada els colors que suposen felicitat van associats a la mare i a la seua presència. La relació que establisc entre la mare i el llop (que apareix en la finestra en la imatge anterior) implica un canvi de situació, és a dir, la mare apareix com l'animal fort i els porquets, pare i dos fills, com els animals dèbils.

El text que inicia la pàgina ens explica com li supliquen a la mare que torne a casa. És a dir, tots tres li demanen ploriquejant que per favor torne. La imatge que apareix a continuació ens mostra, en congruència amb el text, tres porquets agenollats amb els rostres tristos, que representen al pare i els dos fills. La imatge es troba des d'un punt de vista picat, on s'entén que s'enaltix a la figura de la mare. Per tant, s'aprecia una posició de superioritat que reafirma la postura de fermesa que adopta la mare en la imatge anterior. Els tres porcs la miren amb tristesa i submissió. Sembla

que és en aquest punt de la narració quan reaccionen els tres personatges davant la situació a la qual s'ha vist sotmesa la mare durant un llarg període de temps. Sembla que és ací, després de tot allò succeït, quan accionen els seus mecanismes d'empatia, quan són capaços de posar-se en el lloc de la mare i veure allò que ha sentit ella. És indubtable que es senten molt malament i que saben que els seus comportaments han estat vergonyosos.

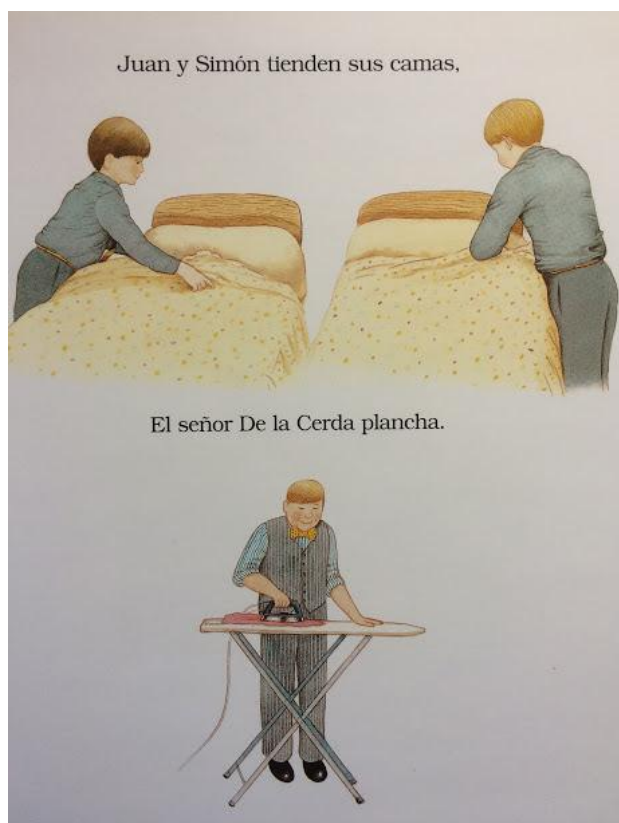

La señora De la Cerda se quedó.
Desde entonces,
el señor De la Cerda lava los platos,

En aquesta pàgina, veiem com l'autor li dóna més importància a la imatge perquè la situa davant del text. Aquesta ens mostra la figura del pare que, de sobte, ha tornat a la condició humana. El pare apareix rentant els plats. Per tant, se li torna la condició de persona perquè està comportant-se com a tal. Ha deixat de costat el seu egocentrisme per tenir en compte els sentiments i la vida d'altres, en aquest cas els sentiments i la vida de la mare. Els elements tornen a la normalitat. És a dir, la figura del porc ja no hi és per cap racó. Els colors tornen també a la normalitat. S'entén que es respira felicitat, no

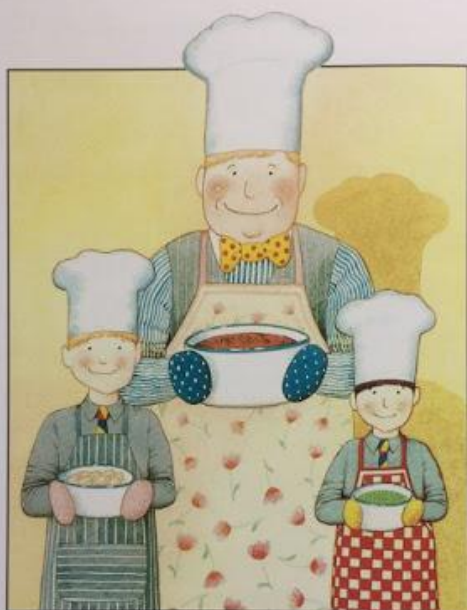
només pels colors sinó també pel somriure i les galtes vermelles dibuixades al rostre del pare. Al final, trobem un text breu que fa explícita la tornada de la mare. És a dir, la mare accepta

quedar-se i des d'aleshores el senyor de la Cerda renta els plats. S'entén que el pare està realment feliç per la tornada de la mare i que pren la decisió de rentar els plats, cosa que demostra que accepta la responsabilitat que li pertoca de compartir les tasques domèstiques. Ací veiem la introducció del pare en l'esfera privada. És a dir, comença a ocupar l'espai privat. Per tant, actua per decisió pròpia perquè no torne a repetir-se la desagradable situació passada.

El text ens explica que Joan i Simó fan els seus llits. La imatge presenta els dos xiquets estirant els llits amb una expressió feliç. Ells, de la mateixa manera que el pare, es troben contents de què la mare haja tornat. Tanmateix, prenen la decisió d'ajudar a casa i fer-se responsables de les seues coses (els seus llits). Tornen, igual que el pare, a la condició de persona. Els comportaments que els donaven la condició d'animals han desaparegut. Per tant, abandonen el seu egocentrisme per tal d'ajudar en la llar. Sembla que els xiquets tampoc volen que es repetisca de nou la situació i decidixen compartir les tasques domèstiques. Els colors tornen a ser vius i clars, simbolitzant

alegria. Després apareix una línia de text que diu que el pare planxa i, a continuació, se'ns presenta la imatge que ho fa visible. Apareix el pare planxant la roba amb un gran somriure dibuixat a la boca. Sembla que cap dels tres es sent malament per fer aquestes tasques. Això suposa que tots tres han après la lliçó i han decidit canviar els seus mals comportaments. Semblen ser més autònoms, autosuficients i els fa sentir-se feliços i autorrealitzats personalment. El somriure del pare fa evident el sentiment de felicitat.

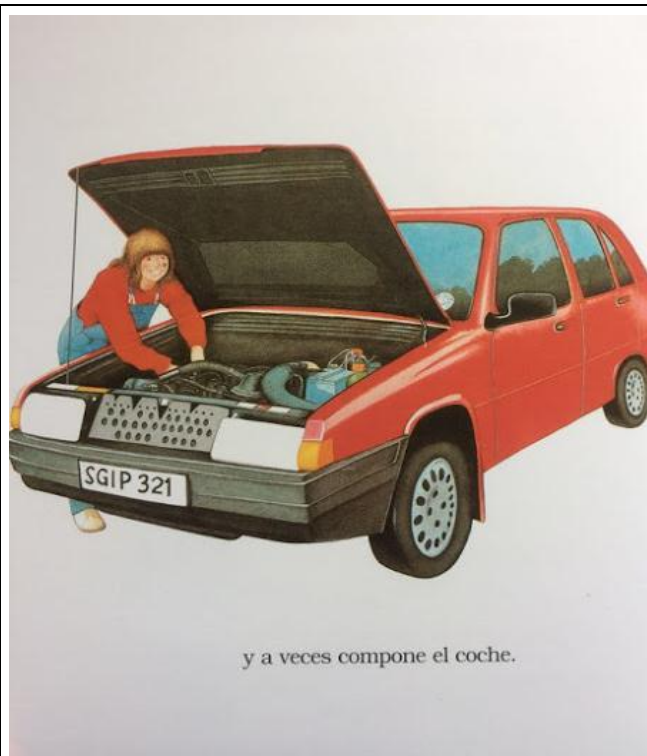
Todos ayudan a cocinar.
¡Hasta se divierten!

La imatge mostra el pare i els dos fills contents, amb els davantals posats, el guants, els barrets de la cuina i les cassoles plenes de menjar. L'estereotipació del davantal, el qual ha estat associat únicament a la mare durant tota la narració ja que és ella qui cuina, desapareix. El davantal és un símbol associat tradicionalment al rol femení i l'espai privat. Resulta una imatge transgressora tenint en compte el fil de la narració. El text explica que tots ajuden a cuinar i que, a més, sembla divertit fer-ho. Semblen estar feliços perquè gaudixen cuinant i ajudant amb la realització dels menjars. Els colors són clars i vius de nou, cosa que simbolitza felicitat.

Mamá también está feliz...

En aquesta pàgina tenim un primer pla de la mare. Apareix el rostre de la mare totalment content i feliç. La seua expressió ens fa entendre que es sent alliberada de la dictadura familiar a la qual es trobava sotmesa. Encara que la seua figura no apareix sencera, s'aprecia per primera vegada que la mare duu roba informal. Cosa que trenca per complet amb la visió que s'ha tingut fins ara de la seua manera de vestir (la falda).

Finalment, apareix la mare reparant el cotxe i amb el rostre feliç. La vestimenta de treball que duu la mare, trenca amb la línia de la seua indumentària habitual durant la narració (falda), la imatge ho fa explícit. Porta posada la indumentària dels quefers relacionats amb la mecànica. S'entén, per tant, que a la mare li agrada la mecànica. Una imatge molt transgressora si tenim en compte que és un ofici tradicionalment associat al gènere masculí. Per tant, el fet de dur dita indumentària posada suposa que ara té temps lliure per dedicar-lo a fer allò que li agrada: la mecànica. A més, emfatitza que la mare es tan capaç de reparar un

cotxe com una altra persona. Altre detall rellevant, és la matrícula del cotxe, que si la llegim al revés posa "u, dos, tres, porquets" però en llengua anglesa. Es torna a refermar l'analogia amb el conte tradicional dels tres porquets i el llop. Els colors de la imatge acompanyen la felicitat que transmet la mare de tindre temps per dedicar-lo a fer allò que sempre li ha agradat (temps d'oci), que en aquest cas és la mecànica. Finalment, m'agradaria destacar que observe per damunt de la matrícula que es pot sobrellegir la paraula anglesa "man". Per tant, tinc altra percepció lligada al text on pot entendre's que està reparant el cotxe d'un home, del seu home concretament. I això pot fer referència a què el cotxe és únicament del seu home. Vull dir, que no és un objecte compartit. Per acabar, el text al final de la plana fa explícit que la mare a vegades arregla el cotxe. Per tant, s'entén que no sempre té temps lliure per a ella.

10.2. Annex amb la transcripció completa de l'enregistrament fet de la sessió a l'escola.

Abans de començar, vaig ensenyar-los l'àlbum i tots i totes es van mostrar encuriosits i intrigats. Vaig presentar l'àlbum i els vaig preguntar si volien conèixer i descobrir la història que contava. Afortunadament, els xiquets i xiquetes van accedir de seguida. Vaig proposar-los eixir al porxo per llegir-lo a l'aire lliure i es van posar molt contents i contentes. Una vegada al porxo, l'alumnat es va asseure en semicercle al meu voltant.

Tot i que semblava complicat mantenir la seua atenció, l'experiència va funcionar a la perfecció. Tots i totes estaven expectants. Vam començar amb la portada de l'àlbum i vam observar-la durant una estona. De sobte, vaig preguntar en veu alta de què creien que podia anar el llibre. I l'alumnat es va mostrar especialment participatiu, aportant les seues opinions i expectatives. La duració de l'enregistrament va ser d'uns 33 minuts aproximadament.

Jo: Mireu la portada. De què penseu que anirà aquest llibre? Què veieu?

Bea: La xica els està agafant a tots.

Jo: I què penseu que voldrà dir això?

Claudia: Que sempre els portava a tots?

Gala: Que la xica feia el treball de tots i els demés no feien res?

Jo: Molt bé! Vinga! Anem a veure-ho... Voleu que ho descobrim?

Tots i totes: Siiiiii!

Jo: Doncs, comencem. Mireu! Diu... (Text) El señor de la Cerda vivía con sus dos hijos, Juan y Simón, en una casa bonita con un bonito jardín y un bonito coche en una bonita cochera. En la casa estaba su esposa. (Se'ls mostra la imatge mentre es va llegint i els xiquets i xiquetes observen i escolten molt atents).

Ho veieu? (Es mostren expectants)

Nikolàs: haa!

(Passem de pàgina)

Jo: (Text) "Apúrate con el desayuno, querida", le gritaba todas las mañanas antes de irse a su muy importante trabajo. Qui penseu que dirà això? (Es repeteix la frase anterior)

Christian: Que haga el desayuno.

Sara: Que el faça ràpid.

Jo: Però, qui ho diu això?

Tots i totes: El pare!

Jo: El pare. On està el pare? Què està fent el pare?

Tots i totes: Està tapat amb el periòdic. Està llegint el periòdic, diari...

Jo: Ara venen els dos xiquets i diuen: (text) “Apúrate con el desayuno, mamá”, gritaban Juan y Simón antes de irse a su importantísima escuela. Com estan els xiquets?

Sara: Xillant. En la boca oberta.

Jo: Estan cridant-li a la mare. Estan com dient-li: mare, dóna't pressa que fem tard a l'escola!

(Passem de pàgina)

Jo: (Text) Cuando se iban, la señora de la Cerda lavaba todos los platos del desayuno... (Mireu! [se'ls va mostrant la imatge]) Hacía las camas... pasaba la aspiradora por las alfombras... y se iba a trabajar.

Algú: Uffff!

Claudia: Si que tenia faena...

Jo: Veritat que sí?

Claudia: Si!

Jo: Seguim?

Els xiquets i xiquetes assentixen callats... es troben com una mica estupefactes.

(Passem de pàgina)

Jo: (Text) “Apúrate con la comida, mamá”, gritaban los niños todas las tardes, cuando regresaban a casa de su importantísima escuela.

Algú: Tssss!

Jo: Mireu! Com tornen a eixir els xiquets? (se'ls mostra la imatge)

Sara: Xillant... Cridant...

Jo: Cridant. I després diu: (Text) “Querida, apúrate con la comida”, gritaba el señor de la Cerda todas las tardes, cuando regresaba de su muy importante trabajo. Com està el pare?

Tots i totes a la vegada: Sentat. En el silló. Llegint el diari.

Aymane: Estan tots en la boca oberta, xillant.

Eva: Per què no fan eixa faena el pare i els xiquets?

Jo: Per què no fan eixa faena el pare i els xiquets? Què penseu?

Claudia: Que s'estan aprovexant d'ella (la transcripció és literal, els xiquets i xiquetes barregen castellà i valencià).

Gala: Que el pare i els xiquets no fan res i estan pressionant a la mare i la mare té moltes coses que fer que no fan ells.

Christian: A la mare la estan tractant com a una mayordomo.

Jo: Com una criada, no?

Tots i totes: Siii.

Jo: I... què penseu?

Dani: Que està mal.

Sara: Que està molt mal.

Jo: Per què?

Dani: Perquè ho té que fer ella tot.

Alejandro: Es verdad.

Claudia: Tenen que col·laborar tots.

Marc: No és res just! No és res just que ells es queden ahí sentats i ella estiga treballant.

Alejandro: I que no criden perquè li molestaria a la mare i a més se cansaria molt de fer tot. I tenen que fer-lo en equip.

Aymane: Tenen que ajudar-li perquè no sols és la seua casa, és de tots i tots viuen ahí. Tenen que col·laborar com a grup de casa o algo així.

Claudia: La tindrien que tractar com a una persona... perquè ella no és un animal.

Jo: Seguim?

Els xiquets i xiquetes assentixen cada vegada més seriosos, com si es sentiren indignats.

Jo: Mireu! Us heu fixa't en l'ombra del pare? La veieu?

Ari: (sorpresa) Es un cerdo!

Jo: Molt bé Ari! És un porc.

Tots i totes: Es verdad! Es un cerdo! (tot l'alumnat es mostra sorprès)

Niko: Se ha convertido en un cerdo!

Jo: Què penseu que haurà volgut dir-nos l'autor al representar l'ombra del pare com la d'un porc?

Sara: Que el pare s'ha convertit en un cerdo.

Jo: En un porc. Per tant, com està comportant-se?

Tots i totes: Com un porc!

Eva: Però els porcs no xillen!

Jo: No? I què fan?

(Sons de porc i riures)

Sara: Roncar.

Nora: Protestar.

Christian: Entonces... el pare es el cerdo? Si se está comportando como un cerdo, se está convirtiendo en un cerdo.

Antonio: No, no se está convirtiendo en un cerdo, es que es un cerdo.

Aya: A lo mejor el padre se está convirtiendo en un cerdo.

Jo: Ara ho vorem... Seguim una mica més... Voleu veure com acaba? (passem de pàgina) Mireu! Què fa el pare ací?

Sara, Claudia i Gala: Menjar!

Christian: como un cerdo! (riures)

Dani i Niko: Menjar!

(passem al full següent)

Jo: Mireu els colors.

Les xiquetes: Són tristos.

Aymane: La mare està trista.

Gala: Els colors són apagats.

Jo: Com penseu que es sent la mare?

Tots i totes: Trista.

Sara: Cansada.

Nora: Està cansada d'ells.

Claudia i María: Necessita unes vacances.

Aymané: A lo millor està cansada o està plorant perquè està farta de què li diguen que els faci els menjars. Pareix que sea su esclava...

Alejandro: I està molt farta de fer el treball ella sola, per què no la fa el pare?

Carles: Y que no la ajuda ni en la comida ni en nada, ni en la ropa, ni en planchar...

Claudia: Que necessita unes vacances.

María: Que necessita més amor.

Ari: I que li cuiden...

Jo: La vida de la mare, ella la veu amb eixos colors. (és produeix un silenci...) Eixos colors representen els sentiments de la mare. Com es sent? Heu dit que són colors...que?

Tots i totes: Apagats, tristos!

Jo: Seguim...

Christian: Está como abandonada.

Jo: (Text) Tan pronto acababan de comer, la señora de la cerda lavaba los platos... lavaba la ropa... planchaba... y guisaba de nuevo... Fixeu-vos en la cara de la mare... Es veu la cara de la mare?

Tots i totes: No.

Eva i Nora: Esta com cabizbaja.

Jo: Però , se li veuen els ulls?

Tots i totes: No.

Ari: Bueno, la nariz y la boca un poco...

Jo: Està com difuminada la seua cara, veritat? Està com esborronada, no?

Tots i totes: Si.

Claudia: Està despagada. (Comparem els colors de les imatges anteriors amb les de la mare)
Està molt despagada perquè no hi ha ningú que li vol ajudar.

Gala: Que la vida dels xiquets i del pare és feliç però la de la mare és molt trista.

(Passem de pàgina)

Jo: Què fan ells mentre la mare està fent-ho tot?

Gala: Res.

Sara: Fent una siesta!

Christian: Están con su gato.

Claudia: Vore la tele.

Aymane: Están ahí to agustito! Como que están de vacaciones.

Dani: Están durmiendo.

Carles: Están echándose la siestorra de cada día.

Aleix: Estan descansant en lloc de col·laborar.

Christian: Están echándose la siesta mientras la madre hace la comida, la cena... todo.

Ari: Que estan fent la siesta mentre la mare està treballant i no la deixen descansar.

Claudia: Que la mare fa tot individual.

Jo: Seguim?

Tots i totes: Si!!!!!!

Dani: Una cosa, por qué hay una hucha de cerdo?

Jo: Por qué crees que hay una hucha de cerdo?

Niko: Porque son unos cerdos.

Marc: Perquè ells no fan res i la mare ho fa tot. Ells estan ensuciant la casa, desordenant les coses...

Jo: La figura del porc què representa ací?

Nora: Que s'estan comportant com uns porcs.

(Passem de pàgina)

Jo: (Text) Una tarde, cuando los muchachos regresaron a casa no hubo nadie que los recibiera. “¿Dónde está mamá?”, preguntó el señor de la Cerda cuando regresó a casa.

Christian: Se fue a vivir a otra casa.

Tots i totes observen les imatges i comencen a descobrir les figures dels porcs (l'endoll, el pom de la porta...) Tots i totes es sorprenden.

Dani: Todo se está convirtiendo en un cerdo!

(Passem de pàgina)

Tots i totes es sorprenden: Ohhh!

Dani: La mano!

Ari: La mano es de cerdo!

Claudia: Se está convirtiendo en un cerdo!

Ari: Tiene las pezuñas!

Jo: Mireu! No observeu res ací (imatge de la xemeneia)? Què hi ha?

Tots i totes: Sí!

Sara: La foto.

Tots i totes comencen a adonar-se que tots els objectes de la imatge són porcs.

Claudia: Todo es de cerdo!

Tots i totes: Es verdad!

Dani i Sara: La pared!

Algú: El cuadro.

Dani: El llapis.

Jo: Se us està oblidant el més important! Que hi ha en el centre?

Gala: La carta! Hi ha una carta! Eixa carta l'ha deixada la mare...

Jo: I... què hi haurà dins?

Sara: Una carta de la mare.

Jo: (Text) No la encontraron por ninguna parte. Sobre la mesa encontraron un sobre. El señor de la Cerda lo abrió. Adentro había una hoja de papel. Què deia la nota?

Tots i totes: ¡Son unos cerdos!

(Passem de pàgina) **Tot l'alumnat es sorprèn:** ¡Ohhhh!

Jo: Mireu! Què ha passat?

Sara: Que el cap és de cerdo.

Dani: La luna es de cerdo.

Ari: El reloj.

Jo: I això... per què haurà passat?

Christian: perquè son unos cerdos.

Nora: Han tractat a la mare com si foren cerdos.

Gala: I ara s'han convertit en cerdos per ser així.

Claudia: La mare s'ha fugat.

Christian: Se están comportando como unos cerdos. Los cerdos también se ensucian, están todo el día durmiendo...

Jo: Mireu, mireu!

Carles: Que les ha dejado porque son muy guarros y que se echan las siestorras como siempre.

(Riures)

Javi: Se lo merecen por no ayudar.

Alejandro: Se lo merecen por no hacer nada y además no ayudar a la madre.

Eva: I ara, sense la mare no tenen res.

Claudia: I s'han quedat despagats.

Jo: (Text) “Y ahora, ¿qué vamos a hacer?”, dijo el señor de la Cerda. Tuvieron que preparar su comida. Tardaron horas y se les quedó horrible. Mireu el fum, sembla que se'ls està cremant el sopar... veritat?

Dani: I els saleros també són uns porcs.

Jo: I ací, què veiem? (pàgina següent)

Christian: Comida asquerosa.

Ari: Y ahí también hay cerdos (es refereix al salador i la sucrera).

Gala: El menjar que han fet està molt mal.

Jo: Però... com està tot?

Tots i totes: Desordenat, brut...

Jo: (Text) A la mañana siguiente tuvieron que prepararse su desayuno. Tardaron horas y les quedó horrible. Per què penseu que han hagut de preparar-se ells el menjar?

Tots i totes: Perquè la mare no està, se n'ha anat.

Jo: Què haurà passat en la mare?

Claudia i María: S'ha fugat!

Carles: Se ha ido a otra casa.

Dani: Una fuga.

Gala: Se n'ha anat a un altre puesto on no la tracten tan mal.

Claudia: De vacaciones!

Carles: Se ha aburrido de estar con ellos preparándoles todo y se ha ido de casa a un piso o algo así o a una mansión.

Jo: Podria ser...

Christian: O a un hotel donde le hagan el desayuno a ella.

Jo: (Text) Al día siguiente y a la noche siguiente y al otro día la señora de la Cerda tampoco estuvo en casa. El señor de la Cerda, Juan y Simón trataron de arreglárselas solos. Nunca lavaron los platos. Nunca lavaron su ropa (Marc: Què guarros!). Muy pronto, la casa parecía una pocilga (les paraules mexicanes s'han adaptat al castellà d'ací).

Tots i totes: ¿A ver?

Christian: Que olía fatal.

Dani: Hasta el perro era un cerdo.

Javi: El teléfono.

Carles: El árbol.

Claudia: Una cosa, en la pared, las flores son cerdos.

Ari: La lámpara tiene motivos de cerdos.

Dani: El fregadero, los grifos.

Christian: Los platos. Todo tiene de cerdo.

Jo: (Text) “¿Cuándo regresará mamá?”, gimotearon los niños después de otra horrorosa comida. “¿Cómo voy a saberlo?”, gruñó el señor de la Cerda. Los tres se fueron haciendo más y más gruñones.

Christian: ¡Y más feos!

Jo: No veieu res que destaque dels porcs en la imatge?

Christian: El perro.

María: Que estan tots bruts?

Niko: Ah, si!

Jo: Però hi ha alguna cosa més! Ningú ho veu?

Claudia: El telèfon.

Alejandro: La luz.

Dani: I això!

Jo: I això què és?

Dani: Un llop.

Algú: Ohhhh!

Jo: Què voldrà dir això?

Carles: Que les va a comer.

Dani: Que se'ls vol menjar.

Christian: ¿Dónde hay un llop?

Carles: ¡Ahí!

Claudia: ¡Los tres cerditos!

Niko: ¡Los tres cerditos!

(Riures)

Gala: I eixa és la mare.

Jo: Sí? A veure, a veure? Digues! Què creus que serà el llop?

Les xiquetes totes juntes: La mare!

Jo: I... per què?

Gala: Perquè la mare, com antes li feien mal, ara ho fan al revés. Ara la mare se los quiere comer.

Claudia: ¡Los quiere asesinar!

Jo: Seguim, a veure què passa...

Tots i totes: xan, xan, xa, xan, xa, xa, xan, xa, xa, xan...

(Passem de pàgina) (Riures)

Ari: ¡Está todo desordenado!

Claudia: Ahí està la mare! És la sombra!

Jo: (Text) Una noche no hubo ya nada para cocinar. “No nos queda más remedio que buscar por todas partes algunas sobras”, gruñó el señor de la Cerda. Y en ese preciso momento entró la señora de la Cerda.

Xan, xan, xan...

Jo: Com està tot?

Pol: Desordenat.

Jo: I els colors? Què ha passat amb els colors?

Gala: S’han tornat tristos, com antes estava la mare. S’han fet tristos perquè ells ara també estan tristos.

Carles: ¡Pasa, pasa, pasa!

Christian: Tristes porque no tienen comida.

Carles: ¡Pasa, pasa, pasa, que lo quiero ver!

Aymane: Tristíssimos.

Jo: Anem a veure...

Gala: La mare no s'ha convertit en un cerdo!

Jo: No ho sabem.

Gala: ¡No, yo creo que no!

María: Ara estan sofrint el que estava sofrint la mare.

Aleix: Volia ensenyar-los com es sentia ella.

Jo: Anem a veure-ho... (Xan, xan, xan...) Mireu, què penseu?

(Passem de pàgina)

Gala: La mare està contenta.

Jo: Si? Segur? Què veieu en eixa imatge?

Carles: Que la mare no és un cerdo!

Ari: Colors alegres.

Gala: A la mare ja se li veu bé la cara.

Claudia: Ha vuelto para ver cómo les iba.

Carles: Ha vuelto para ver cómo les iba y les iba fatal.

Aymane: Ha venido porque estaba preocupada de que les ocurriera algo, por ejemplo que se habían quedado sin comida... (no acaba d'entendre's perquè tots xarren)

Sara: La mare estava enfadada en ells perquè sempre tenia que fer antes el menjar i això.

Gala: Que ara el pare i els xiquets se van a arrepentir i van a ajudar a la mare.

Jo: Com estan ells?

Tots i totes: Tristos.

Claudia: Suplicant.

Jo: Estan com?

Tots i totes: Demanant per favor, suplicant.

Jo: Estan agenollats.

Gala: La mare està com si fora la reina.

Carles: Pa que els perdone.

Jo: I la mare? Com està? Quina postura té?

Claudia i Sara: Furiosa.

Christian: Pensando.

Carles: Pensando si perdonarles o no.

Jo: Creieu que els perdonarà?

Tots i totes: Siii.

Christian: Si, perquè és buena persona.

Claudia: Sí, porque es mejor que los chicos.

Dani i la resta de xiquets: EHHHH!

(Aldarull, rebombori... Riures)

(**Tots i totes:** Ja està el lio armat!) (Riures)

Jo: Seguim, vinga va... que ja acabem! Shhhh! (Text) Por favor, regresa, gimieron todos.

Jo: Què li estan demanant? I com li ho demanen?

Tots i totes: Que torne a casa, per favor. Perquè tienen miedo.

Aymane: ¡Te lo suplico! (Fent teatret)

(Rebombori... passem de pàgina)

Tots i totes: Ohh! (Sorpresos)

Jo: Mireu! Què ha passat?

María: Que ja treballen en casa perquè no volen que la mare se'n torne a anar.

Gala: Ara estan treballant tots en equip.

Carles: Ara ja no són cerdos, perquè estan tots fent la faena i todo.

Jo: Per tant, ha tornat a ser com?

Sara: Persones.

Tots i totes: Normals.

Jo: Han tornat a ser persones, a ser normals...

Aymané: Ara sí que són una família, perquè estan ajudant i tot.

María: Que ja hi han colors alegres.

Claudia: Las flores ya no son cerdos.

Marc: Que ara la mare no està fent-ho tot, ara el pare i els fills també estan fent coses.

Jo: (Text) La señora de la Cerda se quedó. Desde entonces, el señor de la Cerda lava los platos. Juan y Simón hacen sus camas. El señor de la Cerda plancha... Todos ayudan a cocinar. ¡Hasta se divierten!

Gala: I la mare està feliç.

Claudia i Sara: La mare està contenta perquè se li veu la cara.

Gala: Ara ja no ho fa tot ella i ara li ajuden.

Ari: Ara ja no hi ha res que sea cerdos.

(Passem de pàgina)

Jo: (Text) Y a veces arregla el coche. Ara què està fent?

Javi: Arreglar el cotxe.

Jo: Per què creieu que arreglarà el cotxe?

Carles: Per a viajar y porque está estropeado de los hombres.

Jo: Ara te temps per fer allò que li agrada. Abans tenia temps?

Carles: A lo mejor trabaja en eso.

Tots i totes: No...

Gala: Feia tot el que li deien els xiquets i el pare.

Jo: Ara te temps per a d'ella i a ella li agrada la mecànica. Ara pot dedicar-se al seu passatemps... Per què pot fer-ho? Perquè els demés li ajuden...

Y colorín colorado... (**tots junts**) este cuento se ha acabado.

